

«Bağımsızlığa, Barışa, Sosyalizme 'Evet'»

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 24 Aralık 1978 Akşamı düzenlediği «Polisario Cephesi'yle Dayanışma Gecesi» büyük ilgi görmüş, uluslararası dostluk ve dayanışmasının öneminin ve vazgeçilmezliğinin somutlanması olmuştur. Gelirinin Polisario Cephesi'ne bırakıldığı açıklanan Gece'nin ilk konuşmasını TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz yapmış ve Partisi'nin, dünya devrimci güçleri arasındaki enternasyonalist dayanışma ve kardeşlik bağlarına verdiği önemi vurguluyarak TSİP 2. Parti Kongresinin ve Gece'nin, bunu kanıtlayan en iyi örnek olduğunu belirtmiştir. Gecede ayrıca, bu ilkeleri ve onun gücünü kanıtlayan mesajlar okunmuştur. Bu sayımızda, Batı Sahra Halkı'nın ulusal kurtuluş mücadelesini dile getiren Polisario Cephesi Politbüro üyesi Malanine Uld Sadık'ın konuşmasını yayınlıyoruz. Ayrıca Kongre'ye yurt dışından gönderilen ve bir kısmı da gecede okunan mesajlardan bazılarını basıyoruz:

İ L K E

O savaşı halkın ve insanların selamlarını Türkiye Halkına iletmeyi bir borç bilmekteyim. (alkışlar) Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin Sahra'daki Cephe'yi Türkiye'ye çağırması kuşkusuz çok önemli bir olaydır. Ve bundan böyle bu bağların güçleneceğine dair inancımı bir kez daha belirtiyorum. Elbette ki bu tarihi gün ve bu çağrı, kurtuluş savaşı veren halkların tarihine altın harflerle yazılacaktır. Eğer burada çok şeyin birden ifade bulması isteniyorsa ben değerli ve sınırlı zamanınızı fazla almamaya özen göstereceğim. Çünkü, bizimle omuz omuza savaşan bir halkın, Cezayir Halk Kurtuluş Cephesi'nin temsilcileri de burada aramızdadırlar ve onların da burada konuşma olanağına kavuşturulması, omuz omuza, beraberce emperyalizme karşı savaştığımız bir halkın kardeşliğini pekiştirmek anlamına gelecektir. Bu geceniz bize büyük olanaklar sağlamaktadır. Burada, bir arada bulunmamız, dertleşmemizi, birbirimizi tanımamızı, halkımızın hangi aşamada ve nasıl emperyalizme karşı mücadele verdiğini belirtmemize olanak hazırladığı için çok memnunuz. Sahra Halkı'nın ve Afrika Arap halklarının kendi ülkelerinde sürdürdükleri özgür yaşamlarının 1848'lerden ve Berlin Anlaşması'nın ardından bütün üçüncü dünya ülkeleriyle birlikte emperyalizmin paylaşım alanına girdiğini görmekteyiz. Ve o günden bu güne Sahra Halkı'nın ve Afrika

Arap halklarının çetin mücadeleleri sürmektedir. Yarım yüzyılı, yani elli yılı aşkın bu çetin savaşı sürdürüyoruz ve sürdürmeye devam edeceğiz. Özgürlüğe dek sürecek bu savaşımız (alkışlar) Burada bulunanların, partililerin daha iyi anlamaları için konuşma dilimi değiştiriyorum, İngilizce konuşacağım.

İşte böylece Batı Sahra Halkı 1884 yılından buyana İspanyol sömürgecilerine karşı mücadele edegelmiştir. 1934'lere kadar bu mücadele devam etmiştir. İspanyol sömürgecileri, ülkemizin tamamını ele geçirmeyi başaramamışlardır. Fas ve Moritanya halkları da sömürgecilere karşı mücadele etmişler ve bizim direnme hareketimize destek olmuşlardır. Kendi gelenekleri bulunan, kendine özgü yaşama tarzı bulunan halkımız kendi toprakları üzerinde barış içinde, bağımsız olarak yaşamak istemiş ve bütün dünya halkları gibi tahakkümü ve baskıyı asla kabul etmemiştir. Ve tüm diğer halklar gibi bağımsızlığını elde etmek için ve özgürce yaşamak için kanını dökmekten çekinmemiştir. (alkışlar) Sayıca küçük olan bir milyon nüfuslu halkımız büyük emperyalist ve gerici güçlere karşı savaşmak zorunda kalmıştır. Fakat bu sayıca küçük Halk için özgürlüğün ve bağımsızlığın paha biçilmez bir değeri vardır. 1884'den 1934'e kadar direndik ve sömürgeciler hiçbir zaman ülkemiz topraklarını bütünüyle ele geçirmeyi başaramadılar. Çünkü halkımız yabancı sömürgecilere karşı mücadele geleneğine ve deneyine sahip bulunuyordu. 1934 yılından itibaren İspanyol sömürgecileri ülkemizin hayatında ve yönetiminde etkili olmaya başladılar. 1950'lerden itibaren halkımız, giderek artan bilinciyle ve Fas'daki, Moritanya'daki kardeşleriyle birlikte ulusal kurtuluş hareketini başlattı. Bu mücadeleye, genç-ihtiyar, herkes katılmıştır. Sömürgecilerin kullandıkları taktik slogan, ülkemize yardım etmekten başka birşey değildi. Fakat onların esas amaçları ülkemizin zenginliklerini ele geçirmek idi. Halkımız bunun farkındaydı, kendi özgürlüğünü ve bağımsızlığını sömürgecilerle tartışma konusu yapmaya asla yanaşmadı. 1957'lerden itibaren 1959'a kadar hemen hemen iki yıl, halkımız silahlı mücadeleyi denedi, İspanyol sömürgecilerini ülkemizden kovmak için. Moritanya ve Cezayir'deki Fransız sömürgecilerine karşı da —zira Fas 1958'de bağımsızlığını elde etmişti— mücadeleye yürütülüyordu. Halkımız, silahlı mücadeleyi, İspanyol sömürgecilerini tümüyle Batı Sahra'dan çıkarmak için ve özellikle yerleşmiş buldukları iki büyük kenti kurtarmak için başlattı. Ve İspanyol birliklerinin yardımını talep ettiler.

Güney Fas ve Moritanya üzerinden ülkemiz topraklarına doğrudan doğruya saldırıya geçtiler. O zamanlar bölgede tek bağımsız ülke olan Fas'daki rejimle işbirliği yapan İspanyol sömürgecileri pek çok sayıda kardeşimizi katlettiler. Sömürgeciler Sahra'daki yeraltı zenginliklerinin bilincindeydiler ve oradaki etkinliklerini kaybetmek istemiyorlardı. 1960'

lardan itibaren Birleşmiş Milletler Örgütü sömürgeciliğin boyunduruğu altındaki bu halkın haklı mücadelesini moral açıdan destekledi. 1966 yılında ilk ulusal kurtuluş hareketi yaratıldı ve bu tabii ki illegaldı. Özellikle İspanyol işgali döneminde bu Ulusal Kurtuluş Hareketi kitleler arasında kurtuluş bilincini ve siyasal bilinci artırmak ve daha ileriki mücadelelere onları hazırlamak üzere çalışmalarını genişletti. Çünkü, sömürgeciliğe son vermenin bundan başka yolu yoktu. (alkışlar)

Üç yıllık siyasal çalışmalardan ve siyasal bir seferberlikten sonra 1970'de halkımız, ülkesinin bağımsızlığını ve özgürlüğünü kabul ettirmek yolunda, buna saygı gösterilmesini sağlama isteğini, kararlılıkla, tüm Sahra kentlerini kapsayan büyük kitle gösterileriyle ifade etti. Bu barışçı gösteriler karşısında İspanyol sömürgecilerinin tutumu, tüm diğer faşist işgalcilerin ki gibi, göstericileri kurşunlamak oldu. Ve 1970 yılının Haziran ayında yüzlerce evladını yitirdi halkımız. Tutuklananlar ve hapse atılanlar arasında Genel Sekreter Besiri Muhammed ile birlikte yüzlerce kişi vardı. Ve o zamandan buyana, cezaevinden kaçtı mı, yoksa hâlâ tutuklu mu, ya da ölü mü, bu konuda hiçbir bilgi edinemedik. Gösterilere o da katılmıştı. Hareketin militanları bu şekide kitleler arasında çalışmalarına devam ettiler ve büyük kitle gösterileri düzenlediler. Ve halkımız gayet iyi biliyordu ki, sömürgecileri ülkemiz topraklarından kovmanın tek yolu silahlı mücadele idi, diğer pek çok halkın başvurmak zorunda kaldığı gibi. (çoşkun alkışlar) 1973 yılının 10 Mayıs'ında ülkenin gençleri, kadını-erkeği, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin kurulmasını gerekli gördüler ve şu anda adı Polisario Cephesi olan Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni yarattılar. (uzun alkışlar, «Yaşın Polisario!» sloganı)

Hareketimizin seçmiş olduğu yol silahlı mücadele idi ve ülkemizin bağımsızlığını ve özgürlüğünü elde etmek üzere Cephe'nin kuruluşundan 10 gün sonra İspanyol işgalcilerine karşı ilk askeri saldırılar başladı. Ülkenin dört bir yanında pek çok askeri başarılar kazanıldı. Ve 1975'e kadar süren mücadelelerde sayısız görevli, asker-militan yer aldı. Bu çalışmaların yanısıra siyasal alandaki çabalarımız, halkımızın siyasal bilincini yükseltme çalışmalarımız da aynı yoğunlukta devam etti.

Ülkemiz, kuzeyinden Fas, doğusundan Cezayir, Güneyinden Moritanya ve batısından Atlantik okyanusu ile çevrilidir. Bu nedenle sömürgeleştirilmek istenen halkımıza karşı sorumluluk duymalarını, bu ülkelerden ve ilerici - demokrat kuruluşlarından talep ettik. Halklar arasında dostluk ve dayanışma son derece doğaldır. Ve Moritanya halkı, Fas devrimcileri ve Cezayir'in devrimci halkı İspanyol sömürgecilerine karşı bizleri desteklediler. (alkış. Halklar kardeşdir sloganı) Batı Sahra topraklarının her karışında Halkımızın sesini yükselttik, İspanyol gücünün büyük direncine mücadele yükseldi ve bu arada uluslararası kamuoyunu, demokratik ve barış yanlısı tüm güçleri bölgede olup bitenlerden ha-

berdar ettik, Sahra'da bir halkın yaşadığını ve bu halkın kendi ulusal demokratik hakları için mücadele ettiğini duyurmaya çalıştık. Öte yandan İspanyol sömürgecileri ise, Batı Sahra'da hiçbir halkın yaşamadığını, sadece göçebelerin, çöl topraklarının ve tersiyonun (İspanyol sömürgeci rejimine verilen addır bu) bu üç şeyin bulunduğunu iddia ediyorlardı. Fas ve Moritanya'nın gerici rejimleri ise ülkemiz topraklarını paylaşmak ve halkımı katletmek için İspanyol sömürgecileriyle işbirliği yaptılar. 1975 yılının Eylül'üne kadar topraklarımızın büyük bir bölümünü düşman işgalinden kurtardık, Devrimci Halk Ordusu'nun kontrolünde olan bu bölgede yeni bir yönetimin kurulmasına kendimizi hazırladık. Kurtulmuş olan bölgelerde bu amaçla çalışmalarımızı başlattık, halk yaşamına kamplarda devam etti bir hayat kurmak için çalıştı. Elbette ki İspanyol sömürgecileri durumun farkındaydılar. Fas ve Moritanya'nın gerici rejimleriyle işbirliği yapmayı kendi çıkarları açısından yararlı gördüler ve bu devletler arasında 1975 Nisan'ında bir anlaşma imzalandı. İspanyol ve Fas askerî güçleri ülke topraklarını işgale ve böylece dünya kamuoyunu bir oldu bittiyle karşı karşıya getirmeye hazırlanıyorlardı. Böylelikle topraklarımızı kolaylıkla paylaşabilecekler ve halkımızı katledebileceklerdi. Bu yeni egemenlere karşı silahlı halk direnişini sürdürmeye karar verdik. Bu arada Fas hava kuvvetleri sivil halkı bombalama faaliyetlerini başlattı. Bu nedenle bugün yaklaşık olarak yüz binden fazla göçmenimiz Güney Cezayir topraklarında yaşamaktadır.

Devrimci Halk güçlerimiz eylemlerini, sadece Batı Sahra topraklarında değil güney Fas ve Moritanya topraklarında da sürdürdüler.

Son İspanyol birliği ülkemizi terkettiğinde, ülkemizin bağımsızlığını ilan ettik. 1976 yılının 27 şubat'ına kadar gelindi ve o günden itibaren resmi İspanyol sömürgeci rejimine de son verildi. Batı Sahra Demokratik Cumhuriyeti adını alan pek çok yabancı ülke tarafından tanınmıştır. Son olarak Birleşmiş Milletler örgütü, Afrika'da bulunan pek çok devlet ve dünyanın dört bir yanından demokratik örgütler bizi tanımışlardır. Bunlar mücadelemizi de desteklediler, çünkü hakları gasbedilmiş bir halkın haklı mücadelesidir bu ve başka bir amacı da yoktur. (alkışlar)

Yeni sömürgecilere karşı halkımın mücadelesi, onların topraklarımızdan çıkarılması düzeyinde kalmamış, düşman güçlere büyük maddi kayıplar da verdirmiştir. Mücadelemizin haklılığından ve nihai zaferimizden eminiz ve bu bizim azmimizi artırmaktadır. Bugün çalışmalarımızın çok yönlü bir netliği vardır. Güney Cezayir'deki kardeşlerimiz orada yaşamaya devam ediyorlar ve yeni bir hayat kurmak için çalışıyorlar. Bunun yanında hem kurtarılmış bölgelerde, hem de henüz işgal altında bulunan topraklarımızda geleceğin toplumunu kurmak için çalışıyoruz.

Kamplarda yaşayan arkadaşlarımız, hem yeni bir hayatın temellerini atıyorlar, hem de tüm Sahra bölgesini düşman işgalinden kurtarmak için mücadeleye devam ediyorlar. Uluslararası planda da Sahra Halkının mücadelesini dünya kamuoyuna tanıtabilmek için diplomatik çalışmalarımız sürüyor. Örneğin: bu yılın Aralık ayı başında Birleşmiş Milletler Örgütü adına bir görevli Sahra bölgesine geldi ve buralarda neler olup bittiğini öğrenerek daha sonra bir rapor verdi. Ve görüldü ki burada yaşayan Halk kendi özlemleri için mücadele etmektedir ve haklıdır bu mücadelesi. Ve biraz önce de belirttiğim gibi, amacımız, tüm Sahra topraklarını her hangisi olursa olsun, düşman işgalinden kurtarıncaya kadar mücadelemizi sürdürmek, ülkemizin tüm zenginliklerine halkımızın sahip olmasını sağlamak ve kendi kaderini elde edebilmesini ve böylece nihai amaçta sosyalizmi kurmayı başarmaktır. (sürekli alkışlar, «Yaşasın Sosyalizm!» sloganı)

Süregelen mücadelemiz, sadece halk güçlerimizin değil, dost ülkelerin, dünya devrimci güçlerinin de desteğiyle başarılar kazanmıştır. Halkım hiçbir zaman sömürüye ve baskıya «evet» dememiştir, emperyalizme «evet» dememiştir, fakat özgürlüğe «evet», sosyalizme «evet» (sürekli alkışlar, «Yaşasın Sosyalizm!» sloganı)

Ben Batı Sahra'da yaşayan Halkın mücadelesi hakkında kısa bir özetleme yaptım. POLISARIO kelimesi, Güney ve Kuzey Sahra Halklarının Kurtuluşu İçin Mücadele Örgütü anlamına geliyor. Sizlerin, siyasi veya askeri alanlardaki sorularınız varsa memnuniyetle cevaplandıracağım. Polisario Cephesi'nin siyasi bir programı vardır. Ülkemizde siyasi yönlendiriciliği Polisario Cephesi yapmaktadır. Bu program, geçen yıl yapılan 4. Kongre'de kabul edilmiştir. Bunun yanısıra ülkemizde bir anayasa vardır. Halk Meclisi vardır. Halkın çeşitli temsilci komiteleri, hücreleri vardır. Siyasi olarak da çalışmaları yapan ve ülkeyi yöneten bir hükümet bulunmaktadır.

TÜSTAV

Mesajlar

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

Venezüela Komünist Partisi Merkez Komitesi, 2. Kongreniz nedeniyle en sıcak kutlamalarını ve içten başarı dileklerini iletir.

Kongrenizde alınacak kararların, emekçi yığınların bilinç düzeyini yükseltmeye katkıda bulunacağına ve Türk halkının nihai kurtuluş uğruna verdiği mücadeleyi güçlendireceğine güvencimiz tamdır.

Merkez Komitemiz ve Venezüela Komünist Partisi'nin tüm militanları, sizleri dostlukla kucaklar; Partinizle ilişkileri geliştirmek konusunda en samimi dileklerini özellikle belirtir.

- Yaşasın Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2. Kongresi!
- Yaşasın Enternasyonal Dayanışma!

Venezüela Komünist Partisi
Merkez Komitesi Adına
EDUARDO GALLEGOS MANCERA
Uluslararası İlişkiler Sekreteri

Aziz Yoldaşlar:

2. Parti Kongreniz nedeniyle yaptığınız çağırışı kıvançla karşıladığımızı belirtir, içten teşekkürlerimiz sunarız.

Ülkemiz demokratik güçlerinin Türk demokrasi davası ile dayanışması açısından da yararlı ve gerekli olacağına yürekten inandığımız halde, Kongrenize delegasyon gönderemediğimiz için üzüntülerimizi ifade etmek isteriz.

Kongrenize en içten ve kardeş selamlarımızı iletir, çalışmalarınızın, ülkenizde tüm ilerici ve demokrat güçlerin birliğinin sağlanmasına ve işçi sınıfının enternasyonal dayanışmasının güçlendirilmesine katkı getireceğine olan derin inancımızı belirtiriz.

Kardeşçe selamlarımızla!..

Erwin Scharf
Avusturya Komünist Partisi
Merkez Komitesi Sekreteri

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ
BEYOĞLU / İSTANBUL

Değerli Yoldaşlar,

Lübnan Komünist Partisi Merkez Komitesi, Kongrenize katılmaktan duyduğumuz üzüntüyü belirterek, halkınızın ve Partinizin, uğrunda mücadele ettiği görevleri yerine getirmekte Kongrenize en içten başarılar diler. Bölgemizde emperyalist - siyonist gerici komploya karşı, barış, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm için ortak mücadelede Partilerimiz arasındaki dayanışmanın önemini vurgular.

LÜBNAN KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ'NE

Değerli Yoldaşlar,

Partinizin Kongresi dolayısıyla, Türkiye'nin tüm anti-emperyalist ilericiler güçlerine olduğu gibi size de detant, barışın yaygınlaşması, demokrasi ve toplumsal ilerleme için mücadelede yeni başarılar dileriz.

Aktif ve birlikte çabalar sayesinde özgürlüğün ve halkların gerçek bağımsızlığının sağlanabileceğine, emperyalizmin körüklediği silah yarışının kontrol altına alınabileceğine ve Dünya Savaşının başlatılmasının engellenebileceğine eminiz.

Türkiye'nin demokrat kamuoyunun bu asil amaçların gerçekleşmesine, ülkelerimiz halkları arasında dostça ilişkilerin daha da gelişmesine değerli bir katkıda bulunacağına eminiz.

Sovyet Asya - Afrika
Dayanışma Komitesi

KONGRENİN SOVYET ASYA VE AFRİKA ÜLKELERİYLE DAYANIŞMA KOMİTESİ'NE MESAJI

SOVYET ASYA VE AFRİKA ÜLKELERİYLE DAYANIŞMA KOMİTESİ'NE

23 Aralık 1978

Değerli Yoldaşlar,

Komiteniz'in Kongremiz'e gönderdiği mesaj bizleri derinden etkilemiş ve sevindirmiştir.

Büyük Ekim Devrimi'nin dünya halklarına armağan ettiği dünyanın ilk işçi köylü devleti, Sovyetler Birliği, kuruluşundan bu yana dünyadaki tüm ulusal kurtuluş savaşlarının başta gelen destekleyicisi ve yardımcı olmuştur. Bugün bağımsızlığına kavuşan Asya ve Afrika ülkelerinin mücadelelerinin harcında Sovyet halkının ve Sovyet Devletinin büyük katkılarının olması bu gerçeğin kanıtıdır. İşçi sınıfı enternasyonalizminin en değerli örneklerini veren Sovyet proletaryası ve onun öncüsü Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sovyetler Birliği'nin Asya, Afrika halklarıyla dayanışmasının başta gelen güvencesidir.

Ülkemizde işçi sınıfının örgütlü mücadelesinde ön safta yer alan Partimiz detant ve kalıcı bir dünya barışı uğruna var gücünü sarfetmektedir. Bugün dünyada halkların emperyalizme ve gericiliğe karşı sürdürdüğü devrimci savaşın belkemiğini detant ve kalıcı barış için verilen mücadele oluşturmaktadır. Bir yandan haksız savaşların üzerine giderek onları mahkum eden ve etkisiz kılan detant politikası aynı zamanda haklı savaşların sonuna kadar sürdürülmesini ve zaferini öngörür.

İşçi sınıfı enternasyonalizmine yürekten bağlı olan Partimiz detantı ve kalıcı bir dünya barışını ısrarla savunarak bu yolda yılmaksızın mücadele vermeye devam edecektir.

Dünyadaki barış ve ilerlemeden yana güçlerin beraberliği ve dayanışması mücadelemize güç ve şevk katacaktır.

Yaşasın Türkiye ve Sovyetler Birliği Halklarının Kardeşliği,
Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi,
Yaşasın Sosyalizm,
Kardeşçe selamlarımızla...

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ
2. KONGRESİ

SERVER TANILLI'NİN TSİP KONGRESİNE MESAJI

Partinizin gecesi ve II. Kongresi ile ilgili olarak gönderdiğiniz nazik davetiyelerinizi aldım. Çok duygulandım. Sizin de bildiğiniz nedenlerle katılamıyacağım için üzgünüm.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm uğrundaki mücadelesini, bu ilkelere candan inanan bir aydın olarak yakından izlerim.

Partinizin II. Kongresinin de yalnız Partinize özgü sorunlara değil, tüm sosyalist hareketle ilgili sorunlara değinerek bize yeni açıklamalar getirmesini dilerim, getireceğine inanırım da.

Yurdumuzun, giderek sosyalist hareketin önemli sorunlarını sizlere hatırlatmayı çok gereksiz bulurum. Aslında bunları benden daha iyi bilirsiniz. Ama bana sorarsanız, bunlar içinde en önemlisi olarak, ülkemizdeki muazzam bir sosyalist potansiyele rağmen, sosyalist hareketin bölünmüş olmasını, devrimci ve demokratik güçlerin dağınıklığını gösteririm.

Bu dağınıklık, sosyalist hareketin içine, maceracı, bireyci ve grupçu bir takım akımların sokulmasını kolaylaştırdığı gibi, faşizme, emperyalizme ve tekellerin egemenliğine karşı topyekün emekçi halkın mücadelesini de zaafa uğratmaktadır.

Oysa, sorunların köklü çözümü, özellikle ülkemizdeki muazzam işçi ve halk potansiyelinin Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm mücadelesi doğrultusunda seferber edilmesinin yolu her şeyden önce, sosyalist güçlerin birliğinden ve sosyalist hareket öncülüğünde, tüm ilerici ve demokratik güçlerin beraberliğinden geçer.

Faşistlerin ve tüm karşı-devrimci güçlerin, halkımıza gitgide artan bir biçimde azgınca saldırdığı, kitle katliamlarına giriştiği acı ve göz yaşları döktürdüğü bir ortamda, yukarıda belirtmeye çalıştığım bu gerçekliği unutmayalım. Eğer unutursak, halkımız ve gelecek kuşaklar önünde ağır bir vebal altına girmiş oluruz.

Kongre çalışmalarınız için başarılar dilerken, İngiltere'den, içten selam ve sevgilerimi yolluyorum ve hepinizin, çok yaklaşmış bulunan yeni yılınızı da şimdiden en candan mutluluk dilekleriyle kutluyorum.

Server TANILLI

BULGARİSTAN'DA KOOPERATİF HAREKET

MİLAN NENKOV MİLANOV

Türkiye'de kooperatif örgütlenme çeşitli alanlarda yaygınlaşıp güçlendikçe, kooperatif sorunlarına ilişkin tartışmalar ve bu kuruluşlar bünyesindeki sınıfsal zıtlıklar da daha netleşiyor. Kapitalist toplumda üreticilerin ve çalışan tüm emekçilerin, gerek tüketim planında ve gerekse emek ürünlerinin değerlendirilmesi alanında, yaşam koşullarının iyileştirilmesine hizmet etmesi bakımından kooperatif hareketin önemli bir rol oynadığı kanıtlanmıştır. Köy-Koop hareketi de bunu yansıtan ve örgüt bünyesindeki son olaylarla da somutlayan değerli bir örnektir. Emekçilerin sosyalizmi inşa döneminde de önemli bir araç ve mülkiyet biçimi olarak kendini gösteren kooperatif hareketin evrensel ve ileri modellerinden biri de Bulgaristan örneğidir. Aşağıda yayınladığımız çeviri, Bulgaristan Kooperatifçiliğinde, fonksiyonel ve örgütsel işleyişe ışık tutar kapsamdadır.

İLKE

Bulgaristan'da kooperatif hareketin doksana yakın bir tarihi ve zengin gelenek ve deneyleri vardır. Bu akım, geçen yüzyılın sonlarında doğdu ve en önemli yığınsal bir sosyo-ekonomik hareket olarak gelişip yerleşti. Bulgaristan'ın gerek gelişmesinde ve demokratik dönüşümler yapmasında ve gerekse sosyalizmi kurmasında kooperatif hareketin büyük payı vardır.

Bulgaristan'da ilk kooperatif, daha 1890 yılında Pirdop ilçesinin Mirkovo köyünde kuruldu. Bunun amacı, tefecilerin ve toprak ağa ve beylerinin sömürsüne karşı mücadelede köylülere yardım etmek, kooperatiflere elverişli koşullarla kredi sağlamak ve tarımsal üretimin iyileştirilmesine yardımcı olmaktır.

Belirgin ve yetenekli ilericilerin, sade bir dille anlatıp açıkladıkları kooperatif düşünce, geniş halk kitleleri arasına hızla yayıldı. Bunun bir sonucu olarak, daha 1944 yılındaki devrimden önce, köylülerin yarısı ve şehirliilerin büyük bir kesimi çeşitli kooperatif kurumlarda toplandılar.

Kooperatif hareket, kralcı-faşist Bulgaristan'da terör ve haksızlığın hüküm sürdüğü olağanüstü ağır koşullarda emekçilerin çıkarlarını savunuyor, banka, ticaret ve sanayi kapitalinin halkı sömürmesine karşı savaşıyordu. Bu hareket, emekçilerin ekonomik durumlarının iyileşmesine yardım ediyor ve onların, özgürlük, eşitlik ve toplumsal ilerleme için yapılan genel toplumsal mücadeleye katılmalarına, kendi aralarında yardımlaşmalarına ve eylembirliği yapmalarına katkıda bulunuyordu.

Köylerde kooperatifler tüketim ortaklıkları biçiminde kuruluyorlardı. Bunlar, para birikimlerini toplama, kredi verme, tüketim mallarının ticaretini yapma, üretim araçları sağlama ve bunlardan toplu olarak yararlanma, tarım ürünlerini kooperatif kurumlara göre işleme ve satma, halk yemekhaneleri açıp işletme, günlük yaşama ilişkin vb. hizmetler görme gibi işlerle uğraşıyorlardı.

Kooperatif ilkelerin halk tarafından benimsenmesi üzerine, toprağı birlikte işlemek için ilk tarım üretim kooperatifleri de kurulup hızla gelişmeye başladılar. Bunlar kooperatif örgütlenmenin en gelişmiş biçimi ve karmaşık türdürler. Hayvan bakıcılık, sütçülük, bağcılık, bahçıvanlık, tütüncülük gibi kollarda örgütlenmiş tarım ihtisas kooperatifleri çok yaygınlaşmışlardı. Şehirlerde tüketim kooperatifleri geliyordu. Sosyalist devrim öncesi günlerinde Bulgaristan'da halk yararına geniş ölçüde eylem gösteren değişik türden 3500'den fazla kooperatif vardı.

1944 yılında Bulgaristan'da Vatan Cephesi'nin iktidara gelmesi üzerine, kooperatif hareketin geniş çapta ve her yönlü gelişmesi için gerekli bütün koşullar oluştu. Hükümet daha ilk belgelerinde şu açıklamayı yapıyordu: «Kooperatiflerin gelişmesi için yalnızca gerekli koşulların yaratılması ile yetinilmeyecektir, aynı zamanda onlara her türden yardım da yapılacaktır; kooperatifler halk kitlelerini, yeni toplumu kurma mücadelesine çekmenin bir biçimi, bir yolu olacaklardır. Ayrıca da, bu belgelerde kooperatif mülkiyet, devlet mülkiyetinin yanında, ülkedeki temel toplumsal mülkiyet biçimlerinden biri olarak ilan ediliyordu. Bu durum daha sonra Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Anayasasıyla da hukuksal olarak saptandı.

Bulgaristan'da kooperatif harekette birliği kurmak için ve bunu örgütsel bakımdan güçlendirmek için 1947 yılında çok ve çeşitli kooperatif birlikler, Merkez Kooperatif Birliği adını alan tek bir birlik içinde birleştiler. Bunun dışında yalnızca Emek-Üretim Zanaatçı Kooperatifleri Birliği adında ayrı bir birlik oluşturdular. 1971 yılında her iki birlik de Merkez Kooperatif Birliği'nde bütünleşti.

Kooperatifler ülkemizdeki yeni koşullarda hızla gelişip yetkinleşerek, üretim ve ticaret kesiminde ülkenin toplumsal ve ekonomik gelişmesinde önemli bir rol oynayan güçlü örgütlere dönüşme yoluna girdiler.

Ülkenin ekonomik gelişmesiyle uyumlu olarak kooperatif örgütlerde de teknik, örgütsel ve yapısal değişiklikler ve dönüşümler yapılmaktadır.

Şimdi ülkede üç türlü kooperatif vardır: Tüketim, Tarım Üretim, Emek-Üretim (zanaatçı ve sınai).

Kooperatifler, il (sancak) Kooperatif Birliklerinde birleşmiş bulunuyorlar. Bu durum ülkenin sancak (il) yönetim sistemine de uygun düşüyor. Öte yandan İl Kooperatif Birlikleri de Merkez Kooperatif Birliklerinde birleşmişlerdir.

MERKEZ KOOPERATİF BİRLİĞİ

Merkez Kooperatif Birliği, ülkedeki bütün kooperatif örgütleri birleştiriyor. Halen 2.100.000 üyesi bulunan 505 tüketim kooperatifi; 2.300.000 kooperatif ortağı olan 190 tarım-sanayi ve sanayi-tarım kompleksi ve 3300'den fazla üyesi olan emek-üretim (Zanaatçı ve sanayi) kooperatifi, Merkez Kooperatif Birliği'ne üyedirler.

Merkez Kooperatif Birliği, tüketim kooperatiflerinin tüm çalışmalarını yönetiyor. Tarım üretim kooperatiflerinin ekonomik eylemleri, Tarım ve Gıda Sanayii Bakanlığı tarafından yönetiliyor. Merkez Kooperatif Birliği, üye kuruluşların tüzüklerini yetkinleştirmek ve kooperatif üyelerinin kişisel işletmelerini örgütlemek için çalışıyor. Ayrıca da bu Birlik, kadın kooperatif üyeleriyle çalışıyor ve onları uluslararası kooperatif örgütler önünde temsil ediyor.

Emek-Üretim Kooperatiflerinin ekonomik eylemleri, İç ticaret ve Hizmetler Bakanlığınca gerçekleştiriliyor. Merkez Kooperatif Birliği, söz konusu bu kooperatiflerin şu konulardaki çalışmalarını yönetiyor: Örgütsel kuruluş, tüzük hükümlerini koruma, sosyal sigorta, yıllık izin, iş güvenliği, yarışma düzenleme, dış ülkelerdeki kooperatiflerle deney alışverişi ve kültürel ve kitlesel eylem gibi sorunlarda yöneticilik yapıyor.

Gerek Merkez Kooperatif Birliği'nin ve gerekse Kooperatif Birlikleriyle kooperatif kuruluşlarının çalışmaları, kooperatif örgütlerinin tüzüklerine göre, kooperatif demokrasiyi titizlikle koruyarak ve ondan en geniş ölçüde yararlanarak yapıyor.

Merkez Kooperatif Birliği (MKB)'nin en yüksek organı Kongredir. Buna, MKB'ne üye il kooperatif birliklerinden seçilen delegeler katılırlar. Kongre, MKB Yönetim Kurulunca beş yılda bir kere toplantıya çağırılır. Kongrenin yapısı, her türden kooperatif örgütlerin temsilcilerinden oluşur. Kongre, Yönetim ve Denetim Kurullarının eylem raporlarını görüşür ve onaylar ve MKB'nin ileride yapacağı işleri kararlaştırır. Bun-

dan sonra Kongre, gizli oyla Yönetim ve Denetim kurullarını seçer. Yönetim Kurulu da, kendi içinden başkanı, başkan yardımcılarını ve yürütme komitesini seçer. Yönetim Kurulu, kongreler arası dönemde kongre rolünü oynar, ödevlerin yapılmasını denetler ve onları kabul eder, Yürütme Komitesi üyelerinden işini iyi yapamayanları ödevden alır ve onların yerlerine yenilerini seçer. Ayrıca da, Yürütme Komitesi'nin aldığı kararları inceleyip onaylar. Yönetim Kurulu, genellikle yılda iki kez toplanır.

MKB'nin Yürütme Komitesi, Birliği yönetir ve kendi eylemleri hakkında Yönetim Kuruluna hesap verir. Bu komite, genel olarak, ayda bir defa toplanır ve İl Kooperatif Birlikleriyle öteki kooperatif örgütlerin yerine getirmeye çalıştıkları temel sorunları gözden geçirir, inceler ve bunlara ilişkin kararlar alır. O, İl Kooperatif Birliği'nin toplumsal ve ekonomik gelişmeye ilişkin planlarını inceleyip onaylar ve bunlara gerektiği gibi bir kooperatif düzeni verir.

Merkez Kooperatif Birliği, çalışmalarını iş kollarına ve görevsel (fonksiyonel) gruplara ayırarak yapar. Birliğin başlıca eylemleri ticaret, toplumsal beslenme, sanayi ve satınalma işleridir.

Birliğin ticaret alanındaki çalışmaları 16.000 mağaza aracılığıyla yapılıyor. Toplumsal beslenme işleri, 9000 toplumsal beslenme kurumu aracılığıyla görülüyor. Ticaret mağazaları ve toplumsal beslenme kurumları tüketim kooperatiflerine bağlıdırlar. MKB, ticaret ve toplumsal beslenme alanında yaptığı çalışmalarla ülkedeki yıllık perakende alışverişlerin, yaklaşık olarak, % 36'sını gerçekleştiriyor. Ticaret kolu grubunun, ticaret alanındaki başlıca ödevleri şunlardır: Tüketimsel isteği inceleyip öğrenmek, ticaret ağını yenileştirmek ve modernleştirmek, ticarete kültürel hizmeti arttırmak ve ticaret işlerinde etkinliği yükseltmektir.

Toplumsal beslenme kolu grubunun ödevleri de şunlardır: Toplumsal beslenme kurumlarını yenilemek ve modernleştirmek, ürün türlerini çeşitlendirip çoğaltmak, çalışmaların etkinliğini arttırmak, halka yüksek kaliteli gıda sağlamak ve ona sunulan hizmetleri çabuklaştırmak.

Merkez Kooperatif Birliği'nin eylemleri sanayi kesiminde de gelişiyor. Son yıllarda MKB sistemi, gitgide artan yığınsal tüketim için yapılan perakende mal üretimi yönünde genişliyor.

MKB'ne bağlı olarak kurulan özel bir iktisadi örgüt, maden suları ile alkolsüz içkiler üretimini yönetiyor. Yeri gelmişken söyleyelim ki, ülkemizde alkolsüz içki üretiminin tümü kooperatif sistemde yapılıyor. Koka-kola ve Şveps gibi en yüksek kalitelileri de dahil, büyük fabrikalarda üretilen alkolsüz içkiler ile, bunların yerli birçok ilkel maddeleri dışında, alkolsüz içkilerin büyük bir bölümü tüketim kooperatifleri ile il kooperatif örgütlerinin işletmelerinde üretiliyor. Şimdi bu işletmelerde

ihrac için işlenen yüksek kaliteli maden sularının şişelenmesi işine de başlandı.

MKB'ne bağlı ayrı bir ekonomik örgüt, tarımsal ürünleri satın alma işlerini yönetiyor. Bu örgüt, devlet, kooperatif ve kişi ayrımı yapmaksızın, bütün işletmelerden yün, yumurta, bal, mantar, vb. gibi malları satın alıyor. O, kişisel işletmelerde üretilen her çeşit tarım ürünlerini ve toplumsal işletmelerde üretilen meyvaların, sebzelerin bir bölümü ile tarım ürünleri türlerinin önemli bir bölümünü satın almaktadır. Gerek bu örgütün kolları ve gerekse kooperatif örgütler, satın alınan ürünlerden bir bölümünü ülkenin diğer bölgelerine yolluyorlar ya da ihracata hazırlamak ve işlemek için yönlendiriyorlar. Bu örgütün buzdolapları, meyva koruma depoları, konserve atölyeleri, işlemek ve korumak için işyerleri vardır. Ayrıca da, bu ekonomik örgüte bağlı olarak, «BİL-KOOP» adındaki ihtisas işletmeleri kuruldu. Bunlar, mantar ve meyvalar gibi toprak ürünlerini satın alıyor ve işliyorlar. Bu örgüt bundan başka da kahve, sağlık otundan yapılan özel çay, baharat gibi çeşitli gıda ve keyf maddelerini paketleme işlerini geliştirdi.

Bal, balmumu, arı sütü gibi arı ürünlerini satın alan «NEKTAR-KOOP» adında ayrı bir örgüt kuruldu. Bu kuruluş kovancılık için gerekli araç ve gereçleri de üretiyor. Kovancılar Birliği de Merkez Kooperatif Birliği'ne bağlıdır. Ülkedeki kovancılık işlerinin tümünü ve bu arada «NEKTARKOOP»un eylemlerini Merkez Kooperatif Birliği yönetiyor.

«Yayitsekoop», ihracata yumurta hazırlamak ve toptancılık yapmak için kurulmuştur.

Bulgaristan'da ekonomik eylemler plan ilkelerine göre yapılır. Bu nedenle Merkez Kooperatif Birliği'ne bağlı olarak ekonomik eylemler, finansman ve kredi, temel sermaye yatırımları (büyük inşaat), emeği ve ücreti örgütlenme gibi gruplar kurulmuştur. Örgütlenme ve tüzüksel sorunlar, kültür, öğretim, beden eğitimi ve uluslararası işbirliğine ilişkin konular üstüne çalışan ayrı gruplar oluşturulmuştur. Kooperatif sisteminin bir elektronik hesap merkezi vardır. Bu merkez, kooperatif sistemde yönetimin otomatikleştirilmesi sorunlarını çözüme bağlamak için çalışıyor.

Merkez Kooperatif Birliği'nin, «BULGARKOOP» adında bir dış ticaret örgütü de vardır. Bu örgüt birçok ülkeyle ve yüzlerce yabancı firmayla alış-veriş yapıyor, ithalat ve ihracat işlerini yürütüyor. «Kombinat» adlı ekonomik Kuruluş, mağazalara ve lokantalara çeşitli donatım araç ve gereçleriyle demirbaş eşyalar üretiyor. Bu kuruluşun ayrı bir proje örgütü var. Bu örgüt mağaza, lokanta ve diğer kooperatif binalarından çoğunun kuruluş projelerini yapıyor. Teknik gelişme sorunu ile ilgili ayrı bir grup çalışıyor. Bu grup, bilim ve teknik gelişmede sağ-

lanmış başarılarından yararlanmak ve bunları uygulamaya geçirmek ile ilgili sorunları bilimsel olarak çözmeye uğraşiyor.

MKB'nin sosyal güvenlik (sosyal sigorta) eylemleri, kooperatif üyelerini de içine alan bütün toplumsal katmanları kapsıyor. Bu birliğe bağlı olarak, kooperatif üyelerinin güvenliğini sağlamak için ayrı bir kurul da oluşturulmuştur. Bu kurul, kooperatif üyelerinin toplumsal güvenliğini sağlayacak olan gerekli önlemleri belirliyor ve uyguluyor.

«KOOPTURIST» adlı ekonomik kurum iç ve dış turizm hareketlerini örgütüyor.

Merkez Kooperatif Birliği, kuruluş tüzüğüne göre, şu görevlerle yükümlendirilmiş bulunuyor: 1 — İl kooperatif birlikleri ve tüketim kooperatifleri için gerekli maddi ve teknik temelin kuruluşunu örgütlemek ve bu örgütlerin çalışmalarındaki etkinliği, bir yandan verimi arttıracak yöntemler kullanarak ve ihtisastlaşdırmayı ve yoğunlaştırmayı sağlayarak, öte yandan kendi kaynaklarıyla kendi ekonomik eylemlerini finanse etmeye yönelik işletme muhasebesi sistemini uygulayarak ve büyük ölçüde etkili bir yönetimi ve öncülüğü gerçekleştirerek artırmakla; 2 — Kooperatif üyelerinin maddi durumunu iyileştirmekle, onların sosyal ve kültürel düzeylerini yükseltecek önlemleri uygulamakla, köyle şehir arasındaki farkların giderek ortadan kalkmasına yardım etmekle ve en sonunda da köylülerle işçiler arasındaki birliği güçlendirmekle ödevlendirilmiş durumdadır.

MKB. il kooperatif birliklerini, kooperatifleri ve başka kuruluşları güçlendirici çeşitli örgütsel, ekonomik ve mali önlemleri uygulayarak, söz konusu ödevlerini yerine getiriyor. Bu ödevlerini, ekonomik koşullardan, üretim araçlarından, maddi teknik temelin modernleştirilmesi ve genişletilmesi için varolan olanaklardan, en etkin biçimde yararlanmalarını sağlayan önlemleri uygulayarak yerine getiriyor. Ayrıca, söz konusu örgütlerin, finansman ve kredi alanlarında olsun, ekonomik alanlarda olsun, planlı eylemlerini iyileştirecek, denetim ve hesap verme ilkesini uygulayacak, kooperatif üyelerinin kişisel işletmelerinde bulunan toprağın etkin olarak kullanılmasını sağlayacak, kişisel işletmelerde hayvan bakıcılığını geliştirecek, ticareti, toplumsal beslenmeyi ve turizmi modernleştirecek ve yetkinleştirecek önlemleri olarak MKB, tüzük görevlerini eksiksiz yapıyor.

Merkez Kooperatif Birliği, kooperatif mülkiyeti, mali disiplini ve hesap verme ilkesini titizlikle korumak için gerekli önlemleri uyguluyor, il kooperatif birliklerinin tüm eylemlerini denetliyor, ücretin ödenmesinde ve teknik gerekçeye dayalı çalışma normlarının kullanılmasında ileri örgütsel biçimler uygulanmasını sağlamak için kooperatif örgütlere yardım ediyor, bu örgütlerin mülkiyet çıkarlarını koruyan ve onlara hukuksal yardım yapılması işini örgütüyor ve yönetiyor.

Merkez fonu Merkez Kooperatif Birliği'nin emrinde buluyor. O, halkın toplumsal ve kültürel yaşam koşullarını yükseltmek için ayrılmış araçların amaca en uygun bir biçimde kullanılmasını sağlayacak önlemleri gerçekleştiriyor. MKB, kooperatif davasını halka tanıtmak ve bu davaya yeni yeni üyeler kazanmak için açıklama çalışmaları yapıyor, kültür ve öğretim propagandası uyguluyor ve tüm bu eylemleri yönetiyor. O, kooperatiflere daha çok kadın ve gencin katılması için çalışıyor, başka ülkelerdeki kooperatif birliklerle işbirliği yapmak ve deney değiştokuşunda bulunmak için önlemler alıyor ve uluslararası örgütlere katılıyor.

Kooperatif örgütlere ve kooperatif birliklere gerekli uzman kadroları hazırlamada MKB önemli iş görüyor. Bulgaristan'da kadro hazırlama, ilgili devlet kurumlarının işidir. Ne var ki, onların uzmanlaşmaları, yetkinleşmeleri, kooperatiflerin taşıdığı spesifik özellikleri ve kazandığı yenilikleri öğrenmeleri, MKB'nin açtığı 13 meslek okulu tarafından sağlanıyor. Bu okullar kooperatif sistem için çok yararlı uzman yetiştirme yeri ve biçimi oldular.

MKB'nde fonların oluşturulması çok yararlı oldu. Genel merkezde iki çeşit fon kuruldu. Birisi, birliğin kendi kurum ve işletmelerinin gereksinimlerini karşılamak için, ötekisi de, il kooperatif birlikleriyle diğer kooperatiflerin gereksinimlerini karşılamak için kullanılıyor.

Birliğin kendi işletmelerine ve çalışmalarına şu fonlar hizmet etmektedir: «Genişleme ve Teknik Yetkinleşme» fonu, «Toplumsal ve Kültürel Yaşam Önerileri» fonu ve «Yedek» fon. Bu fonların kaynakları MKB'nin kendi işletmelerinde yapılan kesintilerdir. Bu yolla oluşturulan fonlar gene kesinti yapılan işletmelerin gereksinimlerini karşılamaya harcanır.

En önemli ve yararlı fon, il kooperatif birliklerine ve kooperatiflere hizmet eden «Genişleme ve Teknik Yetkinleşme» fonudur. Bu bir merkez fonudur ve «Kooperatiflerin ve İl Birliklerinin Genişleme ve Teknik Yetkinleşme» fonundan yapılan kesintilerden oluşur. Bu merkez fonundaki paralar, kooperatif örgütlerinin değişen ve değişmeyen fonlarının genişletilmesi ve yetkinleştirilmesi için mali yardım olarak, kooperatiflerin daha büyük inşaatlar yapmaları, temel araç ve kuruluşlarını yenilemeleri, modernleştirmeleri ve onarmaları için borç olarak verilir. Bu fondan verilen borçlar çok elverişlidir, çünkü faizsizdirler. Kooperatif kuruluşlarının gitgide artan mali güçleri, şimdi yaptıkları büyük inşaatların %100'nü kendi öz kaynaklarından finanse etmelerini sağlıyor. Bu durum, kooperatiflerin, devletten kredi almadan maddi teknik bakımdan temel kuruluşlarını genişletebilmelerini sağlıyor.

İL KOOPERATİF BİRLİKLERİ

İl Kooperatif Birliği'nin en yüksek organı Genel Toplantıdır. Buna,

üye kooperatif örgütlerin genel toplantılarında seçilen temsilciler katılır. İl genel toplantıları, gizli oyla, Yönetim ve Denetim kurulları üyelerini ve MKB kongresine katılacak delegeleri seçer. İl Yönetim ve Denetim Kurulları, MKB'nde olduğu gibi, 5 yıllık bir süre için seçilirler. Yönetim kurulu, başkanı, başkan yardımcılarını ve Yürütme Kurulu üyelerini seçer. Yönetim Kurulu her yıl, üye örgütlerden delegelerin katıldığı yıllık hesap toplantısı düzenler. Bu genel toplantı her yıl kooperatif örgütlerinin çalışma hesaplarını inceler ve kabul eder. MKB tüm çalışmalarını İl Kooperatif Birlikleri (İKB) aracılığıyla yapar. İlgili ilin sınırları içinde eylemde bulunan her türden kooperatif İKB'ne üyedir. İl Kooperatif Birliklerinde, MKB'nde olduğu gibi, iş kollarına ve görevsel bölümlere ayrılmış bir yapı vardır. İKB, illerdeki kooperatifleri, örgütsel ve ekonomik bakımdan tam olarak yönetirler. Ayrıca da bu birlikler, tüketim kooperatiflerine yardım etmek amacıyla doğrudan doğruya ekonomik eylemlerde bulunuyorlar. Onlar, kendi işletmelerindeki merkezleştirilmemiş fonu kullanarak toptan ticaret yapıyorlar, satın alınmış tarımsal ürünlerin işletilmesini örgütüyorlar, alkolsüz içkiler ve pasta mamulleri üretimi gibi kimi sanayi eylemlerini geliştiriyorlar. Onlar, tüketim kooperatiflerinin oto taşımacılığına ilişkin eylemlerini örgütüyorlar. Bu alandaki çalışmalarında, zamanımızdaki ekonomik eylemlerin yoğunlaşmış ve ihtisaslaşmış durumunu gözönüne alarak, taşıma araçlarını kooperatiflerin daha etkin ve rasyonel kullanmalarını sağlıyorlar.

Devlet işletmeleri ve kurumlarınca sağlanan belediye hizmetlerinin bulunmadığı bölgelerde İKB'nin halka yaptıkları bu tür hizmetlerin kapsamı son yıllarda giderek genişliyor.

İl Kooperatif Birlikleri, MKB'nin güttüğü aynı amaçları, yaptığı aynı ödevleri ve bunları gerçekleştirmede kullandığı benzeri yöntem ve araçları kullanıyor, tabii bunların eylem alanları il sınırlarıyla sınırlı bulunuyor.

İl Kooperatif Birliklerinin çoğuna bağlı olarak çalışan kültür evleri kurulmuştur. Bunların başlıca ödevleri kooperatif topluluklarının artistik sanat gereksinimlerini karşılayacak eylemler düzenlemektir. Kültür evlerinden pek çoğuna en iyi folklor ekipleri bağlanmıştır. Bunlardan bazıları, ülkenin ününü birçok uluslararası festivallerde dünyaya yaymaktadırlar.

Hemen hemen her il kooperatif birliğinde üye kooperatif örgütler için birer meslek öğretim merkezi (okulu) vardır.

TÜKETİM KOOPERATİFLERİ

Halk ekonomisinin kuruluşu sürecinde köydeki karma kooperatiflerin eylemlerinde ayrışma başladı. Sonuçta köy kooperatifleri, en çok yerli önemi olan besin malları üretimiyle, onların satın alınmasıyla ve

bu gibi malların ticaretiyle uğraşmaya başladılar. Böylece söz konusu kooperatifler, tüketim kooperatifleri biçiminde oluştular. Tüketim kooperatifleri, kooperatif üyelerini, yalnızca tüketici nitelikleri bakımından birleştiriyorlar. Buradaki grupsal kooperatif mülkiyet, üyelerin gelirlerini sağlamaya ilişkili değildir. Bu tür kooperatiflerde esas olan, bölünmez, paylaşılmaz toplumsal fonlar yaratmaktır. Bu fonlar, tüketim kooperatifleri topluluğunun tümünün ortak malıdır ve ekonomik etkinliği arttırma sisteminde yer alan belirli öğeleri güçlendirmeye yardım ederler.

Şimdi tüketim kooperatifleri bütün köylere ve 150'den fazla şehre hizmet etmektedirler. Onlar ayrıca büyük şehirlerde de eylem göstermektedirler. Ne var ki, büyük şehirlerde ticaret, en başta devlet mağazalarının elinde bulunuyor. Köylere hizmet eden tüketim kooperatiflerinin taşıdığı büyük önemi daha iyi anlamak için, oralarda kooperatiflerin gördükleri işi gören başka örgütlerin, ya da özel kişilerin bulunmadığını gözönüne almak gerekir. Tüketim kooperatifleri, halkın geniş tüketim mallarına, toplumsal beslenmeye, sosyal hizmetlere olan giderek artan gereksinimlerini en iyi bir biçimde ve tam olarak sağlama ödeviyle yükümlüdürler. Bundan başka, tüketim kooperatifleri, kooperatif üyelerine, kişisel işletmelerinin gelişmesi için tarımsal aletler, çeşitli fidanlar, tohumluklar, ilaçlar ve gübreler sağlıyor ve bu işletmelerde yapılan tarımsal üretimin çoğunu satın alıyorlar. Bunları, yerine göre, ya ülkenin diğer bölgelerine, ya ihracat için hazırlamaya, ya da tüketim kooperatiflerinin kendi konserve işletmelerinde, mandıralarında ve mezbahalarında, işlenmeye gönderiyorlar. Bu tür işlemler son yıllarda çok destekleniyor ve geliştiriliyorlar. Tüketim kooperatifleri, böylece tarımsal üretimin artırılmasına ve bu ürünlerin daha tam ve daha yararlı bir biçimde kullanılmasına katkıda bulunuyorlar.

Tüketim kooperatifleri son yıllarda büyütülme, süreci içinde bulunuyorlar. Çalışmalarda etkinliği arttırmak, ihtisaslaşmayı uygulamak, yeni ve modern eylem biçimlerini kullanmak amacıyla yapılan büyütülme, derinden derine yapılan bilimsel ekonomik incelemelerden sonra gerçekleştiriliyor.

Tüketim kooperatifleri çok canlı ve esnek bir örgüt biçimi olduklarını kanıtladılar, onlar, özellikle köylerde çok yararlı işler görmektedirler. Tüketim kooperatifleri, emekçilerin maddi ve kültürel gereksinimlerini karşılamak gibi toplumsal amaçlarından kaynaklanan olumlu niteliklerini ve geniş kitlelerin demokratik ve sosyo-ekonomik örgütü olarak taşıdıkları üstünlüğü şimdi tam olarak göstermişlerdir.

TARIM ÜRETİM KOOPERATİFLERİ

Bulgaristan'da Emek-Kooperatif Tarım İşletmeleri adını almış olan

Tarım Üretim Kooperatifleri Bulgar tarımsal kooperatif örgütlenmesinde özgül bir kuruluş biçimidir. Bu, daha kapitalist Bulgaristan koşullarında doğdu ve sosyalist Bulgaristan koşullarında tam ve çok yanlı gelişti. Bu kuruluş türü, kooperatif ortaklarının kişisel çıkarlarıyla toplumun çıkarlarını son derece başarılı bir şekilde uyumlaştırıp birleştiren çok elverişli bir kooperatif biçimi olduğunu gösterdi.

Bulgaristan'da köylülerin kooperatiflerde birleşmesi işi daha 1958 yılında tamamlandı. Kooperatiflere girebilecek bütün köylüler kooperatif ortakları oldular. Bulgaristan'da tarım, söz konusu kooperatifler aracılığıyla, bölük-pörçük ve geri durumdan çıktı ve dünyanın en büyük ve modern tarımlarından biri durumuna dönüştü. Küçük tarım kooperatif işletmeleri gelişerek büyüdüler ve hacimli işletmelerde birleştiler. Bundan sonra da, devlet tarım işletmeleriyle tamamlaşarak tarım-sanayi ve sanayi-tarım kompleksi biçimindeki tarım üretim kooperatiflerinin en yüksek şeklini oluşturdular.

Tarım-sanayi kompleksleri tarımsal ürün üretme örgütleridirler. Bu sistemde tarımsal ürünlerin satınalma ve işlenme işlemleri, ya diğer devlet işletmeleri, ya da öteki kooperatif örgütler tarafından yapılıyor. Bu komplekslerin birçoğunda, kendi ürünlerini işleyen nispeten küçük işletmeler var, fakat bu, onların esas işleri değildir. Tarım-sanayi komplekslerinden farklı olarak sanayi-tarım komplekslerinde esas üretim şekeri pancarıdır. Pancarı işleyen fabrikalar da bu tür komplekslere bağlılardır.

Tarım Üretim Kooperatifleri Bulgar tarım ekonomisinin gelişmesinde ve toprak sorununun çözüme bağlanmasında tarihsel bir rol oynadılar.

Bulgaristan'da toprağı millileştirmeden, tarım üretim kooperatifleri aracılığıyla, toprak, giderek genel kooperatif mülkiyete dönüştürüldü ve pratik olarak onu işleyenlerin malı oldu. Şimdi ülkedeki 190 tarım-sanayi kompleksinden ve sanayi-tarım kompleksinden herbirinin, ortalama olarak, 21.100 hektar işlenir toprağı vardır. Her kompleks büyük bir üretim örgütüdür ve apayrı bir ekonomik bölgeyi kapsar.

Bu örgüt biçimi, üretimin olabildiğince geniş ölçüde yoğunlaştırılmasına ve ihtisaslaştırılmasına, yoğun tarım üretimi yapılmasına ve bundan en çok verim sağlanmasına tamamen olanak vermektedir. Öyle ki, şimdi tarım ekonomisinin bütün kolları, hemen hemen tüm süreçler makineleştirilerek, kimisi daha yavaş, kimisi daha hızlı olarak sanayi temeline dayalı üretime geçmektedirler. Makineleşme, giderek daha cesur adımlarla sebze, meyve, tütün üreticiliğı ve hayvan bakıcılığı gibi, makineleştirilmesi güç olan tarımsal kollara da giriyor.

Tarım Kooperatifinde, tüketim kooperatifinden farklı olarak, kooperatif üyesinin geliri, en başta, kooperatifin başarısına bağlı oluyor. Ta-

rım Üretim Kooperatiflerinin gelişmesi için yaratılan son derece elverişli koşullar nedeniyle, tüm eylemlerini bilimsel temele dayalı olarak yapınlar diye ve maddi-ekonomik temellerini kursunlar diye kooperatiflere devletçe yapılan yardım nedeniyle tarım kooperatiflerindeki ortakların gelirleri birkaç kat arttı, emekleri de sanayi işçilerinin emeğine yaklaştı, tarım ürünleri de ülke çapında üç kat çoğaldı.

Bundan başka kooperatif üyeleri kişisel işletmelerinden de ek bir gelir elde ediyorlar. Ek gelikle ailelerinin gereksinimlerini karşılamakla kalmıyorlar, ayrıca az, ya da çok bir bölümünü pazara sürüyorlar.

EMEK ÜRETİM KOOPERATİFLERİ

Emek-Üretim Kooperatifleri, küçük esnafı (özel zanaatçılar) kitle olarak kooperatiflerde birleştirmek için, bunları emeklerinin verimliliğini yükseltecek çalışmalara, ürettikleri ürünlerin kalitesini iyileştirme ve çeşitlerini çoğaltmaya yöneltmek için büyük bir çaba gösterdiler ve çok yararlı eylemler yaptılar. Buna paralel olarak onlar, kooperatif ortağı esnafın maddi ve kültürel düzeyinin yükselmesine katkıda bulundular. Birçok Emek-Üretim Kooperatifi, yüksek üretim yapan bir tekniğe ve rasyonel bir çalışma örgütüne sahip, ayakkabı yapımında, elbise dikiminde, madeni aletler, ağaç eşyaları ve başka hizmetler üretiminde ihtisaslaşmış, tamamen çağdaş işletmeler olarak kuruldu. Daha küçük köylerde, halkın aradığı her türden ev eşyası üreten Üniversal Emek Üretim Kooperatifleri kuruldu. Bu tür kooperatiflerde kooperatif, ortağı işçi ve memurların maddi bakımdan özendirilmeleri, harcanan emeğin niteliği ve niceliğine göre ödeme ilkesini uygulayarak sağlanıyor.

Emek-Üretim Kooperatifleri'nin çalışmaları çok çeşitlidir. Ülkemizdeki bu tür kooperatifler halkın günlük yaşamda gereksinimini duyup aradığı hizmetlerin %60'ını yapıyorlar. Sadece son 15 yıl içinde, söz konusu kooperatiflerce yapılan hizmetlerin yıllık toplamı 15 kat artmıştır. Onlar herkesin kullandığı yığinsal malları da üretiyorlar. Ülkede yapılan sanat ürünlerinin ve hediyelik eşyaların %70'i Emek-Üretim Kooperatiflerince üretilmektedir. Bu kooperatifler, mobilya, ev eşyası, bebek giysisi, trikotaj, kilim, çini gibi mallar üretiyorlar. Emek-Üretim Kooperatifleri (EÜK)'in eylemleri, bilimsel-teknik devrimin gelişmesiyle uyumlu olarak geliyor.

EÜK'nin eylemlerinde şimdi genel çizgi yoğunlaşma, ihtisaslaşma, yenileşme ve modernleşmedir. Malüllerin (sakatların) kurduğu emek-üretim kooperatifleri büyük bir toplumsal değere sahiptir. Bu tür kooperatifler, sakatların sağlık ve sosyal durumlarını iyileştirmeyi de amaçlarlar. Bu yüzden sakatlar tarafından yapılan işleme ve hizmetlerde olsun, herkesin kullanabileceği malların üretiminde olsun, bu amaca en

uygun olan eylemleri örgütlerler. Bu tür kooperatiflerde çalışan işçilere düşük normlar uygulanıyor, ama tam ücret alıyorlar.

Bilindiği gibi, Bulgaristan ekonomisi planlı ekonomidir. Kooperatif örgütler ve birlikler de bu ekonominin bir parçasıdır. Bu yüzden onlar da üretimlerini planlı olarak yapıyorlar. Kooperatif üretimi planlamasının mekanizması şudur: MKB'ne, bütün ülke için yalnızca birkaç ana gösterge ile ilgili denetim rakamları veriliyor. Merkez Kooperatif Zirliği, bu denetim rakamlarını İl Kooperatif Birliklerine göre bölüştürüyor ve onlara veriyor, onlar da kooperatiflere veriyorlar. Bu durum MKB tarafından hem il kooperatif birliklerinin, hem de kooperatiflerin sahip oldukları olanakların iyi bilinmesini gerektiriyor. Plan, var olan kapasitelerin, malzemelerin, araçların ve işgücü kaynaklarının birbirlerine bağlanıp uyumlaştırılması yoluyla yapılıyor. Bütün maddi ve teknik gereksinimlerin bulunup sağlanması ve ürünün realize edilmesi için önceden anlaşmalar düzenlenip bağlanıyor. Bu yolla ürünün realizasyonu ve planın gerçekleştirilmesi için gerekli koşullar önceden yaratılıyor. Herhangi bir örgüt, imzaladığı anlaşmayı gerçekleştirmemiş ise, o kooperatif örgüt, bu yüzden sebep olduğu zararı ödeme cezası görüyor. Bundan ötürü ülkede sağlam bir anlaşma disiplini vardır. Belirtilmesi gerekir ki, kooperatifler planlarını her yıl fazlasıyla gerçekleştiriyorlar. Bu durum onlara, fon biriktirme ve maddi-teknik temel yapılarını durmadan iyileştirme ve yetkinleştirme olanağı veriyor.

Gerek yerli ve gerekse merkez devlet organ ve kurumlarının yaptıkları yardımlar, kooperatiflerin başarılarında büyük rol oynuyorlar. Bu yardımlar hem büyük, hem de çok yanlıdır. Öte yandan kooperatifler de, planlarını gerçekleştirerek, sorunların çözümünde devlet kurumlarına yardımda bulunuyorlar.

Kooperatif örgütler, işçi ve memurlarına büyük özen gösteriyorlar. Bu konuda yalnızca şu kadarını söylemek bile yeterlidir. Her yıl yüz binlerce kooperatif üyesi, yurdun en güzel turistik yerlerinde kurulmuş olan kooperatif dinlenme evlerinde yıllık izinlerini geçirirler, ya da sağlık yurtlarında en iyi koşullar içinde ve çok az bir ücretle sağlıklarını geliştirir ve korurlar.

Bulgaristan'da kooperatif hareketin gelişmesi, kooperatif örgütlerinin genişletilmesi, eğilimi ile yanyana yürüyor. Bu genişletme yalnızca ihtisaslaşmayı ve çalışma dallarını olabildiğince genişletmek için gerekli koşulları yaratmakla kalmıyor, üstelik kooperatif mülkiyette niteliksel değişikliklere de yol açıyor. Bu olgu, bir yandan üretim araçlarının toplumsallaşmalarını daha da ileriye götürüyor, öte yandan da ekonomik eylemler sürecinde oluşan insanlar arasındaki ekonomik ilişkilerin genişlemesini ve güçlenmesini sağlıyor ve ayrıca da toplumsal kooperatif ilkelerin daha tam olarak gerçekleştirilmesi sonucunu doğuru-

yor. Yoğunlaşma olgusu, eylemlerin toplumsal niteliğini arttırarak kooperatif mülkiyetteki gelişimi daha yüksek bir aşamaya çıkarıyor. Kooperatif örgütlerin genişletilmesi genel yasallıkların bir yansımasıdır ve üretici güçlerin gelişmelerinde ulaştıkları şimdiki aşamanın bir sonucudur. Geliştirme yolu boyunca, doğal olarak, toplumsallaşma düzeyi de yükseliyor. Bu, toplumsal işbölümünü daha çok derinleştiriyor, kooperatif işletmelerdeki eylemleri daha dar sınırlar içinde ihtisaslaştırıyor, devlet kurumları ile kooperatif örgütler arasındaki ekonomik bağları daha çok genişletip güçlendiriyor. Burada şunu kesinlikle söyleyebiliriz: Ülkede kooperatif mülkiyet güçlenmektedir. Kooperatif örgütler de, devlet örgütleriyle birlikte, ülkenin hızlı ekonomik gelişmesi için ve «herkesten gücüne göre ve herkese ihtiyacına göre» ilkesinin egemen olacağı sınıfsız toplumu kurmak için yardım yapıyorlar.

Bulgaristan'da kooperatif hareket, yüzyıla yakın tarihi boyunca her zaman ilerici hareket ve örgütlerle ve onların dolaysız olarak gösterdikleri özen ve yardım ile yanyana yürümüş ve gelişmiştir. Öte yandan da, kooperatifler, ilerici harekete ve örgütlere ekonomik açıdan sağlam bir temel olagelmışlerdir. Kooperatif üyeleri, şimdi de, kendi örgütleri olan kooperatifler aracılığıyla, ülkede sosyo-politik yaşama ve sosyalizmin kuruluşuna aktif olarak katılıyorlar. Merkez Kooperatif Birliği, Bulgaristan'daki bütün ilerici parti ve örgütleri birleştiren Vatan Cephesi'nin kolektif bir üyesidir.

Bulgaristan kooperatif hareketinin üyeleri, dünyada barış ve uluslararası işbirliği uğrunda yürütülen mücadeleye aktif olarak katılıyorlar. Öteki ülkelerdeki kooperatif üyelerle birlikte onlar, Uluslararası Kooperatif Birlik Örgütüne güç katıyorlar ve uluslararası kooperatif hareketin birliği için sürdürülen genel çabalara kooperatif hareketi, giderek daha fazla emekçilerin çıkarlarını koruma mücadelesine yöneltmeye git-gide artan bir canlılıkla katkıda bulunuyorlar. Bugün Bulgaristan Merkez Kooperatif Birliği, 60'tan fazla ülkenin kooperatif hareketiyle ilişki kurmuş ve onlarla karşılıklı yarar temeline dayalı işbirliğini sürdürmektedir. Bulgaristan ve Türkiye kooperatif eylemcileri arasındaki bağlar ve işbirliği de giderek daha çok genişliyor ve güçleniyor. Kuşku yok ki, bu işbirliği her iki ülkedeki kooperatif hareketin, barış ve dostluk içinde yaşaması gereken iki komşu halklarımızın yararınadır.

TÜSTAV

Sosyalizmin Devrimci Demokratik Konsepsiyonları

Bugün 'dünyanın pek çok ülkesinde, devrimci demokratik güçlerin öncülüğünde geniş halk kitleleri, hayatın ileriye doğru değiştirilmesi, emperyalist dünya sisteminin kiskançına düşmeden ulusal ekonominin geliştirilmesi ve politik-sosyal yaşama emekçi halk yığınlarının daha aktif bir biçimde katılması yönünde, ilkel çabalar içinde bulunuyorlar. Bu ülkelerdeki gelişmelerin, emperyalizm için bir kayıp ve dünya devrimci güçleri için bir kazanç olduğu noktasında herkes birleşmektedir. Kaldı ki bu ülkeler, hangi kategorik tanıma uygun düşerlerse düşsünler, barış güçlerinin bir parçasını oluşturuyorlar, genel toplumsal ilerlemenin evrensel dinamiklerinin ayrılmaz bir parçası niteliği gösteriyorlar.

Afganistan, Cezayir, Angola vb, pek çok örneğini gösterebileceğimiz bu yol üzerindeki ülkelerin esas belirleyici özelliklerini, emperyalizme karşı ulusal bağımsızlıklarını garantileme çalışmaları ve bu güvenceyi, sosyalist sistemle kurdukları politik ve ekonomik ilişkilerle pekiştirmeyi gözetmeleri, geri ekonomileri içindeki kapitalizm öncesi kalıntıları temizlemeyi amaçlayan köklü reformlara cesaretle başvurmaları ve bu reformların kalıcı sonuçlara ulaşmasını sağlayacak demokratik aygıtları yaratmayı başarmaları ve genel emekçi kitleleri lehine sürekli biçimde genişleyen bir devrimci demokrasi uygulamasını sürdürüyor olmaları oluşturmaktadır.

Farklı yönelimleri olan toplum kesimlerinin, yukarıda çerçevesini çizdiğimiz amaçların elde edilmesi noktasında, taleplerinin kesiştiği bir tarihsel momenti ifade eden kapitalist olmayan yol üzerinde, dönüşümlerin ortaya çıkardığı her yeni koşul, yeni siyasal tutum ve ilişki düzenlenmesini de gündeme sokuyor ve çözüme sunuyor. Çözümler, ağırlığı olan sınıf güçlerinin lehine şekilleniyor ve bu anlamda çok değişik gelişme eğilimlerini bir arada barındırıyor. Ne ki, bütün bu çok yönlü gelişme ihtimallerine karşılık, bu ülkelerde değişmeyen, işçi si-

nının ve yandaşlarının, engellenmesi mümkün olmayan tarihi rollerinin giderek genişlemesidir.

Aşağıdaki çeviri, sosyalizme varmayı önüne hedef olarak koymuş bulunan bu tür ülkelerin durumuna genel bir teorik yaklaşım niteliğindedir.

I L K E

Sosyalizmin devrimci demokratik konsepsiyonlarının doğuşu, Asya, Afrika ve Latin Amerika devletlerinin gelişimlerini belirleyen iç ve dış koşullarının bir sonucudur ve gerçekleri yansıtmaktadır.

Proleter olmayan sosyalist konsepsiyonlar arasında bilimsel sosyalizme en yakın olan ve toplumsal devrim ile toplumun yeni baştan inşasının gerekliliğini kabul eden sosyalizmin devrimci demokratik çağdaş konsepsiyonları, Marksist - Leninist düşüncenin ve uluslararası komünist hareketin özel bir dikkatini çekmektedir.

Bu konsepsiyonları karakterize ederken, onların kapsamalarını belirleyen başlıca üç ana etkeni gözönünde bulundurmak gerekir şöyleki:

● Tarih tarafından öne çıkartılan acil sorunları çözme konusundaki yeteneğiyle ve özgür bir gelişme ve sosyal ilerleme için gerekli koşulları halklara temin edebilmesiyle en güçlü sosyal ilişkiler sistemi olan sosyalizmin giderek artan prestiji ve etkinliği;

● Bu ülkelerde görülen hızlı gelişme ve tarihsel sürecin derinleşmesi;

● Bağımsızlığını elde eden ülkelerin geri kalmışlığı, toplumsal yapılarının gösterdiği özgül karakter, köylülerin nüfusun çoğunluğunu oluşturması.

Tüm bu etmenler, olgunluğa erişmiş sosyo-politik sorunların çözümü konusunda yeni bir yaklaşımı beraberinde getirir. Devrimci demokratlar, bu görevlerin yerine getirilmesine öncülük ettiler. Sosyal ilerlemeyi hedefleyerek kapitalist görüşleri ve uygulamaları reddetmişler ve toplumun sosyalist ilkelere göre dönüşümü doğrultusunda bir tutum içerisine girmişlerdir.

ÖLÇÜTLER

Sosyalist yönelimli devletlerin devrimci demokrat eğilimleri, büyük toplumsal ve ideolojik öneme haiz olan program belgelerini sadece yayınlamakla yetinmiyorlar. Bu rejimler, çeşitli zorlukların üstesinden gelerek program bildiregellerinin hayata geçirilmesi konusunda gözle görülür başarılar kaydetmişlerdir. Uygulamada girilen bu faaliyetler, on-

ların teorik kavrayışlarının ilerici toplumsal rolünü kanıtlamaktadır. Bunun yanısıra, devrimci demokratik uygulamanın başlıca ölçütlerini klasik bir şekilde formüle etmek olanağı vardır.

Ekonomi alanında bu ölçütler şunlardır: Ekonominin bütün kesimlerinde yabancı sermayenin tasfiye edilmesi, veya sınırlandırılması, bu, gelişmiş kapitalist ülkelerle eşitlik temelinde ekonomik ilişkiler içine girilmesini kesinlikle dışlamaz; ulusal sermayenin faaliyetinin azaltılması ve üzerinde devlet kontrolünün kurulması; halkın demokratik işletmeciliğinin öne çıkartılması ve zamanla bunun ağır basan ekonomik yapı haline getirilmesi; toprak mülkiyetinin prekapitalist biçimlerine son verilmesi ve tarım emekçileriyle topraksız köylüler arasında, toprağın yeni baştan dağıtımı, küçük üreticilerin işbirliği, değişik amaçlı kooperatiflerin kurulması, şehir ve kırdaki çalışanların çıkarları yönünde sosyal önlemlerin hayata geçirilmesi.

Politik alanda ise bunlar, gerici burjuva çevrelerinin ve büyük toprak sahiplerinin iktidardaki temsilcilerinin safdışı edilmesi; yeni siyasi kuruluşların ortaya çıkması, bunlar arasında devrimci demokratik bir parti ve çalışan yığınların örgütleri olarak sayılabilir; ülkenin sosyo-politik yaşamında yığınların rolünün artması, ekonomik ve politik sorunun çözümünde onların gelişen inisiyatifleri; yerli gerici mihrakların ve emperyalizmin saldırılarına karşı devrimi savunabilmek üzere silahlı güçlerin yaratılması; kapitalist olmayan kalkınma yolunda ilerlemeye yardım eden Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle politik ve ekonomik alanda gerçekleştirilen işbirliği; devrimci demokratik partiler ile SBKP ve dünya komünist hareketi arasında siyasi bağların kurulması.

Belirleyici olan bu göstergeler bir bütün olarak sosyalist yönelimli devletlerde, yaşanan devrimin ulusal demokratik aşamasını karakterize ederler. Bu dönemde, ileride sosyalizme geçiş için gerekli maddi ve siyasi önkoşullar yaratılır. Ülkenin devrimci-demokratik yönetimi sosyo-ekonomik, politik ve ideolojik görevleri yerine getirdikçe, sınıflar savaşı şiddetlenir. Ve sosyalist yönelimli bu ülkelerin sosyal ilişkilerinde ve yapılarında değişiklikler meydana gelir. Bu durum, sosyal güçler dengesini, proleter ve yarı-proleter çalışanlar kesiminin lehine olarak değiştirir. Bu ülkelerde sosyalist dönüşümlerin perspektifi, devrimin ulusal demokratik aşamasını nitelendirme temel görevlerin tam olarak gerçekleştirilmesine sıkı sıkıya bağlıdır.

KÖKENLER

Sosyalizmin devrimci demokratik konsepsiyonlarının ortaya çıkışı günümüz dünya devrimci sürecinin özgül karakterini yansıtmaktadır. Bir yandan sosyalist fikirlerin geniş çalışanlar yığını üzerindeki etkisinin

muazzam ölçüde artmasıyla birlikte yeni sosyal güçler, herşeyden önce de şehir ve köyde yaşayan ve proleter olmayan emekçiler, toplumsal yaşamda aktif bir rol almaya başlamışlardır.

Gelişmekte olan pekçok ülkede devrimci demokrasinin iktidara gelişi ve onun etkin bir siyasi güce dönüşmesi, ulusal kurtuluş devrimlerinin toplumsal tabanının, dikkate değer ölçüde genişlemiş olduğuna işaret eder.

Sosyalist yönelimli ülkeler de gerçek bir siyasi güç olarak beliren çağdaş devrimci demokrasinin kökeni, Lenin tarafından köylü demokrasisi olarak karakterize edilen geniş bir siyasi akıma kadar uzanır. Başka bir şekilde ifade etmek istersek, sosyalizmin devrimci demokratik konsepsiyonları, esas itibariyle proleter olmayan tabakaların özlemlerini ve toplumsal düşüncelerini yansıtır: Küçük ve orta köylülerin, şehir halkının orta tabakaların ve aydınların. Bu konsepsiyonlar, aynı zamanda belli bir ölçüde işçi sınıfının çıkarlarını da dile getirirler.

Sözünü ettiğimiz bu konsepsiyonlar sosyalist yönelimli ülkelerin gelişimlerini ve bu ülkelerdeki farklı sınıfların davranışlarını etkileyen koşulları dolaylı ya da dolaysız olarak yansıtır. Bu tür olgular ve süreçler, devrimci demokrasinin izlediği politika ve onun pratik faaliyetlerinde belli bir kararsızlığa neden olur. Aynı zamanda pratik de doğrulamaktadır ki, devrimci demokrasi, gelişme gösterdiği müddetçe işçi sınıfına ve onun ideolojisine daha fazla dayanmakta ve giderek devrimci yeni baştan inşaanın başlıca itici gücü olarak proletaryayı kabul etmektedir.

PERSPEKTİFLER:

Dünya sosyalizminin, insanın evriminde belirleyici sosyal güç haline geldiği çağımızda ekonomik yönde geri kalmış ülkelerin devrimci demokratik partileri —başlangıçta bu ülkelerin sayısı az da olsa— şayet Marksizm-Leninizmin temel tezlerini kılavuz edinirler ve onu bir bilim olarak özümlemeye çalışırlarsa, sosyal ilerlemenin gerekleri ve sosyalist hedefler doğrultusunda verilen mücadeleyi başarıyla yönlendirebilecek durumda olduklarını tecrübeler kanıtlamıştır.

Bu ülkelerdeki toplumsal evrim, devrimci demokratik biçimlenmelerin Marksist-Leninist partilere dönüşmesini mümkün kılacak olan objektif ve subjektif koşulların ortaya çıkmasına yol açabilir. Marksizm - Leninizm, bu muhtemel perspektifleri incelerken, geniş çalışanlar yığınının sosyalizmi benimsemelerinin Marksist-Leninist teoriyi kitaplardan, sadece basit bir şekilde okuma yoluyla değil, ancak sınıf mücadelesi sırasında mümkün olacağı gerçeğinden hareket eder. Lenin şuna dikkat çekiyordu: «Bir Marksistin yapabileceği hataların en büyüğü ve de en kötüsü, modern toplumun kara cahil ve önyargılı bıraktığı halk yığın-

larının, bu basit milyonlarca insanın doğrudan doğruya katıksız bir Marksist öğrenim sonucu cahilliklerinden kurtulabileceklerini ummaktır.» (Bütün Eserler, C. 33, S. 233)

Bilimsel sosyalist teorinin tüm bileşenlerini —felsefe, bilimsel komünizm ve ekonomi politik— kavrama ve bu teorinin çeşitli taktik sloganlarını ve ilkelerini özümleme konusunda devrimci demokrasinin katetmiş olduğu yol kolay olmamıştır. Sosyalist yönelimli ülkelerde sınıf mücadelesi keskinleştikçe, sosyal ve politik dönüşümler derinlik kazandıkça, ulusal devrimci demokrasilerin geri adım atmaları ve yenilgiye uğramaları mümkündür. Ayrıca iç ve dış gerici güçlerin baskılarının arttığı zamanlarda, özellikle ağırlaşan siyasi ortam koşullarında buna benzer olgular ve süreçler, devrimci demokrasinin bazen kararsız davranmasına neden olur. Gerici milliyetçilik, anti-komünizm ve anti-sovyetizm gibi tehlikeli yollara sapıldığı görülür. Sosyalist yönelimli ülkelerin attıkları geri adımlar ve başarısızlıklar, devrimci demokratik rejimlerin idaresinde varolan ulusal demokratik devrimlerin derinleşmesi genel sürecini, geniş bir devrimci perspektifi olan bu süreci, hiçbir zaman durduramaz.

Lenin, sosyal evrimin geçici biçimlerinden söz ederken şu gerçeği özellikle vurguluyor: «... **Prekapitalist ilişkilerden sosyalizme geçiş için kaçınılmaz olan ara yolları, biçimleri, araçları ve usülleri gözönüne almamız gerekir.**» (Bütün Eserler, C. 32, S. 372.) Sosyalizmin devrimci demokratik konsepsiyonları, geniş bir tarihsel kapsamda ele alındığında, gerçekten de bu ilerici ve geçici biçimlerin doğrultusunda olduğu görülür.

İşte bunun içindir ki, SSCB ve diğer sosyalist ülkeler, uluslararası işçi sınıfı ve Marksist-Leninist partiler, devrimci demokrasiyi, onun teorilerini ve sosyalist uygulamalarını desteklemektedirler. Komünistler, kendi teorilerini ve ilkelerini savunarak, devrimci demokrasinin yetersiz ve zayıf yönlerini ortaya koyarak, bunların üstesinden gelmelerinde onlara yardımcı olmak üzere aktif ve çok yönlü işbirliği politikası izliyorlar.

İŞBİRLİĞİNİN OBJEKTİF GEREKLİLİĞİ

Komünistler ile devrimci demokratlar arasındaki işbirliği ,sosyalist yönelimli çeşitli ülkeler düzeyinde olduğu kadar uluslararası düzeyde de yapılmaktadır. Birinci halde, günümüz ulusal kurtuluş devrimlerinin en etkili iki siyasi ve ideolojik gücü arasındaki ilişkiler sözkonusudur. Bazı küçük güçlüklerine rağmen, Komünist partisi de dahil olmak üzere, işçi sınıfının kendi örgütlerine sahip bulunduğu Suriye ve Irak'ta komünistlerle devrimci demokratlar arasında gerçekleştirilen politik işbirliği bunun güzel bir örneğini oluşturur. Bu ülkelerde devrimci demokratların

ve komünistlerin katılımıyla ilerici ulusal cephelerin oluşturulması ve bunların yapmış oldukları çalışmaların sonuçları göstermektedir ki, sosyalist yönelimli devletlerde ulusal demokratik devrimin gelişmesi ve giderek kökleşmesi, sosyalizmi hedefleyen politik ve ideolojik güçlerin işbirliğini objektif olarak zorunlu kılar.

Uluslararası planda komünistler ile devrimci demokratlar arasındaki ilişkiler konusu, dünya sosyalizmi ile ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki ittifakın çok önemli bir halkasına bağlı bir sorundur. Sosyalist ve kapitalist ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin devrimci-demokratik parti ve hareketlerle ilişkileri bu açıdan büyük önem taşır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, devrimci demokratik parti ve hareketlerin hemen hemen hepsiyle ilişkiler sürdürmektedir. Bu ilişkiler, SBKP'nin gerçek enternasyonalist tavrını yansıtır ve dünya komünist hareketiyle devrimci demokrasi arasında gerçekleştirilen politik dayanışmanın bu yepyeni biçimleri, ulusal kurtuluş hareketinin bünyesinden sosyalist eğilimlerin güçlenmesini olumlu yönde etkiler.

Böylelikle, emperyalizmin ve feodalizmin mevzilerini tasfiye etmeyi hedefleyen ,anti-kapitalist eğilimler taşıyan, toplumsal gelişimin günümüzde erişmiş olduğu aşamanın pek çok temel politik, ekonomik ve felsefi sorunlarını daha iyi kavrama ve sosyal ilerleme özlemi duyan devrimci demokratların sosyalist konsepsiyonları tarihi olarak ilerici bir rol oynamaktadır.

(Voprosy İstorii KPSS, No: 4, 1978

TÜSTAV

Neo - Kolonyalizmin Dişlileri

Mültiler adı verilen çokuluslu şirketler, günümüzde neo-kolonyalizmin belkemiğini oluştururlar. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkeleri sömüren devletler arasında en başta gelenleri hangileridir? Neo-kolonyalizmin esas temsilcilerini kimler oluşturuyor?

MERKEZLER

1920'lerden itibaren ABD, gelişmekte olan ülkeleri sömüren devletlerin en ön sırasında yer almıştır. Bugün kalkınmakta olan ülkelerdeki yabancı yatırımların yaklaşık olarak yarısı ABD'ye aittir. İkinci derecede büyük yatırımcıları eski kolonyalist güçler oluşturuyor: %19 ile Büyük Britanya, %8 ile Fransa ve %5 ile Hollanda.

Öte yandan yabancı özel yatırımlardaki artış hızı dikkate alınırsa Federal Almanya ve Japonya'nın kalkınan ülkelerdeki yatırımlarının yayılma hızının ABD'ninkinden fazla olduğu görülür. Hakim neo-kolonyalist rolü ABD sürdürmekle birlikte, emperyalizmin önde gelen diğer iki merkezi —AET üyesi devletleriyle Japonya— gelişmekte olan ülkelerle neo-kolonyalist ilişkilerini göreceli olarak artırdılar.

Dünyadaki en büyük 100 çokuluslu şirketin merkezlerinin önemli emperyalist ülkelerde bulunuyor olması, neo-kolonyalizmin belkemiğini mültilerin oluşturduğuna ilişkin görüşümüzü doğrulamaktadır. Bunların 49'u ABD, 12'si Batı Alman, 11'i Japon, 9'u İngiliz ve Fransız firmalarıdır.

İKİ TAVIR VE BUNLARIN NEDENLERİ

«Uluslararası Yeni Ekonomik Düzenin Kurulmasına İlişkin Bildirge» ile Devletlerin Ekonomik Hak ve Görevleri Üstüne Anayasa» BM Genel Asamblesinin Altıncı Özel Oturumunda ve BM'nin 29. Genel Asamblesinde tartışılan konular oldu.

Bu oturumlar, gelişmekte olan ülkelere sosyalist ülkelerin çıkar gözetmeksizin yaptıkları desteğin yeni bir gösterisine fırsat teşkil etti. Öte yandan önde gelen emperyalist güçler, bu haklı taleplere şiddetle karşı çıktılar.

Emperyalist güçlerin muhalefeti her şeyden önce iki ilkenin kabul edilmesine karşı yönelmişti: Bir devletin kendi yeraltı kaynaklarını ege men olarak kontrol edebilmesi ve tüm ekonomi politikasını çizmedeki egemenliği, yabancı mülkiyetin ulusallaştırılması, ya da ulusal kurtuluşlara transferi de bunlara eklenmelidir.

Bu konuya ilişkin olarak sosyalist ülkelerin almış olduğu tavır açıktır ve hiçbir müphem yanı yoktur: Kalkınmakta olan ülkelerin ulusal zenginlikleri üzerinde herhangi bir hak iddiası, insanın insan tarafından sömürülmesine son vermeyi amaçlayan kendi toplumsal sistemlerin doğasına yabancıdır. Dolayısıyla sosyalist ülkelerin ekonomik alandaki gelişimleri için kalkınmakta olan ülkelere yaptıkları yardımların ne bu ülkelerdeki emeğin sömürsü, ne de onlardan bir kâr transferi ile hiçbir ilişkisi yoktur.

Emperyalist ülkelerin çıkarları ise, bambaşka bir görünüm arzeder.

Örneğin, yalnız ABD'nin dış yatırımları gözönüne alındığında, bundan kalkınmakta olan ülkelere düşen payın ancak %26 olduğu görülür. Oysa ABD'nin dış yatırımlardan elde ettiği dövizî incelersek, Altıncı BM Özel Oturumundan bir önceki yıl, yani 1973'de ABD'ye geri giren yabancı dövizin %87'sinin kalkınmakta olan ülkelere geldiği anlaşılır ki, bu da yoğun neo-kolonyalist sömürünün açık bir kanıtıdır.

Neo-kolonyalizmin suçunun her zaman için tek ve aynı olduğu gerçeğinden hareket edersek, emperyalist ideologların sürekli propagandasını yaptıkları «gelişmekte olan ülkelere karşı eşit sorumluluk ilkesinin» bütün saçmalığı ortaya çıkar. Bu tez, sadece emperyalizmin ve onun neo-kolonyalist uygulamalarının suçunu örtbas etmeye yarar. Kalkınmakta olan ülkelerin siyasi ve ekonomik bağımsızlıkları için yürüttükleri haklı mücadeleyi içtenlikle destekleyenleri milyonlarca insanı sömürenlerle, ezenlerle bir tutmak ve onlara eşit sorumluluklar atfetmek nasıl mümkün olabilir?

KOLLEKTİF NEO-KOLONYALİZM

Gerek gelişmekte olan ülkelerin vermekte oldukları bağımsızlık mücadelesi, gerekse kolonyalizmin dünya kamuoyunda teshir olması nedeniyle emperyalist devletler neo-kolonyalist sömürüyü ve onun kaynağını kamufle etme konusunda zorluk çekiyorlar.

Bu amaçla neo-kolonyalizmin kollektif biçimlerini uyguluyorlar.

Böylelikle onlar aynı zamanda, özgürlük ve ilerleme için mücadele veren gelişmekte olan ülkelere karşı kapalı ve gizli bir cephe kurmayı deniyorlar.

Kollektif neo-kolonyalizm, gelişmekte olan ülkelere karşı birçok emperyalist gücün işbirliği yapması anlamına gelir. Bu amaçla tekeller devletler pek çok kuruluşları meydana getirmişlerdir.

Kollektif neo-kolonyalizm, Dünya Bankası'nın, Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD), Asya Kalkınma Bankası'nın (ABD), Amerika İçi Kalkınma Bankası (BID) ve diğer uluslararası örgütlerin faaliyetlerinde kendisini gösterir. Ayrıntılı olarak incelemeye değer diğer bir özel rolü de Afrika, Karaib ve Pasifik ülkelerinden 46'sının (ACP ülkeleri) Avrupa Topluluğu (AET) ile birlikte 1980 yılına kadar geçerli olan «Lomê Konvansiyonu» temelinde yaptıkları işbirliği oynar.

İlk önce Dünya Bankası'nı ele alalım. Verdiği kredilerin uzun vadeli olması ve nispeten tercih edilir koşulları taşıması, gelişmekte olan ülkeler için bir avantaj teşkil eder. Diğer taraftan bu kredilerin amacı o ülkeleri emperyalizme bağlamaktır.

Dünya Bankası hisselerinin yüzde yetmişbeşinden fazlası emperyalist devletlere aittir, dolayısıyla —gelişmekte olan ülkelerin üyeliklerine rağmen— bu devletler kredi politikasının ana hattını kendi başlarına saptayabilmektedir: Dünya Bankası'nın kredileri, alıcı ülkelerin emperyalist devletlere karşı «iyi davranma» ölçüsüne göre ayarlanır. Örneğin, Mısır'da Nasır hükümeti bir dizi anti-emperyalist önlemler aldığı anda, Dünya Bankası daha önce vaadettiği fonları açık bir biçimde derhal iptal etti.

BİRKAÇ AVANTAJ, DEZAVANTAJLARI TELÂFİ EDEMİYOR

Kırkaltı Afrika, Karaib ve Pasifik ülkesinin Avrupa Topluluğu ile yapmış olduğu işbirliğinin sonuçları nelerdir?

Üzerinde geniş ölçüde anlaşmaya varılmış olan ticari öncelikler esasında, kalkınmakta olan ülkeleri Avrupa Topluluğuna bağlamaktadır. Ve onlar gelişmekte olan ülkeler arasında üçüncü dünyaya karşı ayrımcı bir politika izlerler. Kendilerine bağlanmış bulunan kalkınmakta olan bu ülkelerin pazarlarında Avrupa Topluluğunun tekelci şirketleri için ayrıcalıklı bir yeri temin etmeye çalışırlar.

Tüm bunlar, gelişmekte olan ilgili ülkelere bazı pazar avantajları sağlar. Fakat o ülkeler, aynı zamanda bu örgütlenme çerçevesindeki mevcut iş bölümünden kaynaklanan bir bağımlılık ağının içine girmektedirler.

AET'nin kalkınma fonu, esas itibariyle, AET'ye üye devletlerin kalkınmakta olan ülkelerdeki özel sermaye yatırımları için uygun koşulların yaratılması amacına yönelik kullanılmaktadır. Bu fonun ilk iki yılda yapı-

lan dağıtımına göre, kaynakların sadece 0.6 ve 1.3'ü ilgili ülkelerin endüstriyel kalkınmalarına doğrudan doğruya hizmet etmiştir. Böylelikle kısmi avantajlarına karşı o ülkelerin emperyalizme bağımlılıkları sürdürülmektedir.

Bu durumun yol açtığı belli sonuçlar oldu. Afrika ülkelerinde kişi başına düşen gayrisafi üretim —ortalama olarak— kolonyalist ve no-kolonyalist sömürü nedeniyle diğer ülkelerdekinden hâlâ çok daha azdır. Bununla birlikte Lomé Konvansiyonu'nu imzalamış olan Afrika ülkelerinin çoğunluğu, en düşük Afrika ortalamasına dahi erişememiş olan geri bölgelere aittirler.

İlgili bu ülkeler Avrupa Topluluğuna yaptıkları ihracatı artırma durumundadırlar. Oysa bunların, tüm Afrika'nın toplam ihracatındaki payları düşmüştür! Bu da göstermektedir ki, ne yönden bakılırsa bakılınsın neo-kolonyalizmin gelişmekte olan ülkeler üzerindeki etkisi olumsuzdur. Neo-kolonyalizm ister özel, ister devlet, ya da kollektif bir temele dayanılarak uygulansın, her zaman için kalkınmakta olan ülkelerin düşmanıdır. Bu ülkelerin en âcil sorunlarının kendi halklarının çıkarları doğrultusunda çözümlenmesini engellemektedir.

(The Strings ouf Neo-Colonialism)

TÜSTAV

Taiwan Üzerindeki Manevralar

Dmitry VOLSKY

Çinli liderler, diplomatik alegori, ima etme ve gizlilik eğilimleriyle tanınmaktadırlar. Bu, gördüğü kadar zararsız birşey değildir. Bu oyun, örneğin, Pekin'in yabancı ortaklarınca bilinmesini istediği siyasi olayları kitlelerden gizlemesi için çok elverişli bir yoldur. Şifreli mesajların anlamını bırakın onlar çözsünler.

Kısa bir süre önce, Japon Dışişleri Bakanlığının yüksek bir yetkilisi Taiwan düşümünü çözme girişiminde bulundu. Yaptığı araştırmanın sonuçları Kasım ayında bir Tokyo gazetesi olan Daily Yomiuri'de yayınlandı. Bu rapora göre, Başbakan yardımcısı Teng Hsiao-Ping, Başbakan Fukuda ile Tokyo'da yaptığı son görüşmede, «Çin Taiwan gerçeklerini gözönünde bulunduracaktır» demiş, «Taiwan'ın bağımsızlığı» ya da «Çin'in birleştirilmesi» demek yerine «Taiwan'ın anavatana avdetmesi» sözünü kullanmıştır.

Gazete, «Hem 'Taiwan'ın bağımsızlığı' hem de 'Çin'in birleştirilmesi' Çin'in bu adaya karşı olumlu tavır alacağı anlamına gelir» diye yazdı. «Diğer yandan, 'Taiwan'ın anavatana avdet etmesi' ise, 'Taiwan'ın Çin'e dönmesini beklemek' anlamına gelir ve pasif bir tavrıdır.» Basın, Çin'de yeni kabul edilen Anayasanın, Taiwan'ın bağımsızlığının sağlanmasını ulusal bir görev olarak tespit ettiğinden, Hua Kuo-Feng'in Ulusal Halk Kongresine sunduğu raporunda, Çin'in bu görevi yerine getirmekte ne kadar kararlı olduğunu vurguladığından sözedilmektedir. Pekin'in Taiwan konusundaki tavrı değişmiş midir? Eğer durum böyle ise, bu değişikliğin nedeni nedir?

Taiwan sorununun, Çin ile ABD arasında tam diplomatik ilişkilerin kurulması yolunda başlıca engel olduğu herkesçe bilinmektedir. Pekin, resmen, şu üç koşul üzerinde hâlâ ısrar etmektedir: «ABD, Taiwan'la olan diplomatik ilişkilerini kesmeli, Taiwan'la yaptığı savunma anlaş-

masını feshetmeli ve adadaki askerlerini geri çekmelidir.» «Pekin Taiwan sorununun çözümünde hangi adımların atılacağı konusunda karar verme yetkisinin yalnızca Çin'e ait olduğunu tekrarlamaktan hiç bir zaman vazgeçmemiştir. Washington, bu yılın Haziran ayında kendi koşullarını öne sürdü: UPI'ye göre bu koşullar şunlardır: «Askeri yardım da dahil olmak üzere, ABD'nin Milliyetçi Çin Hükümetine yaptığı ticaret ve yardım, Çin ile tam diplomatik ilişki kuruluncaya kadar devam etmelidir. Elçilik kapatılınca, Taiwan'da bir ticaret ofisi kurulmalı, üzerinde anlaşılan bir formül vasıtasıyla Komünist Çin, Taiwan'ı kıta Çin'i ile yeniden birleştirmek için zor kullanmayacağını açıkça kabul etmelidir.»

Carter yönetiminin bu sağlam desteği, büyük ölçüde, Taiwan'ın Amerikan desteğinden yoksun bırakılmasına tamamıyla karşı olan Kongre'deki Taiwan yanlısı lobinin sözcülerinin faaliyetleriyle açıklanabilmektedir. Taiwan'daki ABL yatırımlarının 500 milyon dolara ulaştığı ve adanın «Asya'daki hür teşebbüsün teşhir penceresi» olduğu söylenmektedir. 24 yıl önce Taipsi ile imzaladığı askeri anlaşmanın sona erdiğini ilan ederse, diğer müttefiklerinin gözünde ABD'nin itibarını yitireceğinden korkulmaktadır. Senatör Barry Goldwater, Başkan Carter'ı görevden düşürme ile tehdit ederken, Senato, anlaşma değiştirilecek olursa idareye hesap sorma yetkisi veren dış yardımla ilgili bir değişikliği oybirliğiyle kabul etti.

Oylama Temmuz sonunda yapıldı. Bundan kısa bir süre sonra, Çin'i ziyaret eden çok sayıda Amerikalı, hayret ve memnuniyetle, Pekin liderlerinin Taipei hakkında keskin sözler etmediğini belirttiler. Ekim sonunda Pekin liderleri, beraberinde, Çin elektrik endüstrisine, hepsinden de önemlisi, petrol endüstrisine Amerikan sermaye yatırımını öngören geniş bir program getiren Enerji Bakanı James Schlesinger'i kabul ettiler. «Nükleer savaşın pratik sorunlarına özel ilgisi olduğu» söylenen sabık Pentagon şefi, Çin'in kuzey doğu bölgesine götürüldü. Ayrıca kendisi ile diplomatik ilişki kurulması ihtimali üzerinde de tartışıldı. Doğru, Schlesinger sözlerinde ölçülüdür. Fakat, ona bu gezisinde eşlik eden Time muhabiri Strobe Talbott, onun gevezeliğini kanıtladı.

«Çin ile tam diplomatik ilişkilerin kurulması kimsenin gerçekten aldatılmadığı, Carter'ın, Kongrenin, Çinli komünistlerin ve milliyetçilerin rol alacağı büyük bir oyunu gerektirecektir. Temel sorun, hâlâ daha Taiwan'dır. Washington yalnızca Taiwan'ın bağımsızlığının ve ABD ile olan yakın bağlarının korunması koşulu ile Taiwan yerine resmen Pekin'i tanımaya razı olacaktır. Diplomatlar, bu nedenle, Taipei'deki Amerikan elçiliğini hükümet-dışı bir kurum haline getiren fakat onu, yine de bir elçiliğin tüm fonksiyonlarını yerine getirebilecek şekilde düzenleyen bir formül bulmaya çalışmalıdırlar... Dahası, Hükümet, Taiwan'ın beşyüzbin kişilik silahlı kuvvetlerinin sürekliliğinin sağlanmasında karar-

lıdır. Pekin, aynı zamanda Taiwan'ın Amerika ile olan askeri bağının devam etmesine rıza göstermek ve ada üzerindeki isteklerini zor yoluyla elde etmeye kalkışmayacağına dair güvence vermek zorundadır. Pekin sonunda bu koşullarla yüzyüze gelebilir...»

Pekin bu koşullarla yüzyüze gelse bile, Strobe Talbott'un itiraf ettiği gibi birşey olursa çok az şey değişecektir. Bu, gerçekte her iki taraf için de büyük bir aldatmacadır. Washington gerçekte statükoyu korurken açık bir şekilde, Taiwan sorununu gündemden kaldırmaya çalışmaktadır. Dahası ABD, Pekini gücendirmemek için modern olmasa da Taipei'ye silah yardımı yapmaya devam etmektedir. ABD bu yılın Kasım ayında, havadan yere atılan güdümlü mermi ile özel olarak donatılmış 48 F 5E tipi uçakları teslim etmeye söz verdi. Bunlar Amerikalı yetkililerin yapmak istedikleri şeylerdir. Taiwan'ı ziyaret eden Kongre üyeleri, Taiwan silahlı kuvvetlerinin modernize edilmesi için kararlı olduklarını açıkça ifade ettiler. Pekin buna bilerek müsamaha göstermekle kalmıyor, aynı zamanda, Taiwan sorununun çözümünü erteleyebilecek malzeme sağlayarak, Amerikalı ortaklarının manevra yapmasına yardım da ediyor. Ne zamana kadar? Teng Hsiao-Ping Başbakan Fukuda'ya, Çin ile Taiwan'ın «uzun dönemde barışçı yoldan birleştirilebileceğini» söylemiş ve katıldığı bir basın toplantısında şöyle demiştir: «Bu sorun zamanla, eğer on yılda olmazsa yüz yıl sonra çözümlenecektir. Eğer yüz yıl daha çözümlemeyecek olursak binyılda çözümleyebiliriz.»

Çinlilerin dediklerinin hepsi tam manasıyla anlaşılmasına rağmen, Taiwan sorununu hasır altı edebilmek için yapılan manevraların uzun erimli amaçları olduğunu kestirmek güç değil. Ayrıca bu manevraların arkasında nelerin yattığı da açıktır. Birincisi, Taiwan sorununu iki ülkenin anti-sovyetizm temeli üzerinde yükselen yeni işbirliğini engellemeyecek bir biçimde ABD-Çin ilişkilerinin tüm karışıklığı içine gömmektir. İkincisi, Pekin'in Güney Doğu Asya'da izlediği yayılmacı politikanın yarattığı gergin havada, adanın rolü büyükmektedir. Hsinhua haber ajansı geçenlerde Taiwan'ı ABD'nin «ileri karakolu» olarak nitelendiren Taipisi hükümet Bşk. Chiang Chin-kuo'tan söz etti. Uzun zamandan beri ABD'nin Asya'daki askeri varlığının savunuculuğunu yapan Pekin bu sorun karşısında da, izlediği politikayı emperyalizmle uyumlu bir hale getirme çabası içindedir. Taiwan sorunu karşısındaki emperyalizmle uyumlu bir hale getirme çabası içindedir. Taiwan sorunu karşısındaki yeni tutumu da bununla tam bir uyum içindedir.

Üçüncüsü, Amerikan gazetelerinde yayınlanan, Pekin'in çok uluslu Amerikan tekelleriyle olan ticari ilişkilerini «kolay kolay sineye çekilemeyecek hareketler» olarak nitelendiren raporlardan şöyle bir sonuç varmak mümkün: Çinli liderler bu tekellerle uzunca bir süre işbirliği ya-

pan Taiwan hükümetinin deneylerinden birşeyler öğrenir ve kıta Çin'in de Taiwan'ın sosyal ve ekonomik yapısının bu tekeller için son derece elverişli olduğunu anlatmaya başarlarsa çok iyi olur.

Bu çeşit manevraların ışığında, Taiwan sorunu patladığında Pekin ve Washington'un rahatsızlık duyması küçük bir olasılıktır. Pekin liderleri ve onların deniz aşırı müttefikleri, Çin halkının bu soruna çözüm bulunmasını istediğini, gerçek menfaatlerine aykırı olan planlar için kurban edilmek istemediklerini gayet iyi bilirler.

(Aralık 1978 (New Times))

İRAN'DA ŞAFAK SÖKÜYOR

Tudeh Merkez Komite Üyesi
HISROV RUZBEH'in
savunması

haziran *h4* yayınları

fiyatı 30_TL.

Yazışma ve havale adresi: Öner Ciravoğlu
Başmusahip Sk, Tan Ap. 10/11 Cağaloğlu/İstanbul

Kamboçya Sorunu

Dergimiz, Kamboçya halkının, Uzakdoğu'daki güçler dengesini barış ve sosyalizmden yana ve derin boyutlarda etkileyen zaferine, tüm dünya barış güçlerince büyük değer biçildiğini gözönünde tutarak, ancak, aynı zaferden duyduğu hoşnutsuzluğu gizleyemeyen, emperyalizmin ve aynı doğrultudaki çeşitli milliyetçi akımların çarpıtlamalarına karşı, soruna ışık tutabilecek konumda olan kişilerle bir röportaj dizisi gerçekleştirmeyi uygun görmüştür. Yazılı olarak yönelttiğimiz sorularımıza verilen ve şimdiye kadar elimize geçmiş olan yanıtları yayınlıyoruz. Yanıtları aldıkça yayınlamaya devam edeceğiz.

İLKE

SORULAR

1. Ulusal Kurtuluş için Kamboçya Ulusal Birlik Cephesi'nin Kamboçya'da Pol-Pot yönetimini devirerek iktidara gelmesi konusunda görüşünüzü özetler misiniz?
2. 7 Ocak'da Phnom Penh'in düşmesinden sonraki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Bu konuda bölgesel ve uluslararası düzeyde gerginliği artırma yolunda Beyaz Saray yönetiminin ve onunla işbirliği yapan bazı rejimlerin tutumları hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Bölge ve dünya barışına katkı getirme niyetini vurgulayan Kamboçya'daki yeni yönetimin dış politikası hakkında ilk değerlendirmeniz nedir?

«Gelecek, Kliklerin Değil Halkların Elindedir»

VAHAP ERDOĞDU

1. Kamboçya'da gerçekleşen yönetim değişikliğinin önemini ve kapsamını doğru değerlendirebilmek için, 1970'lerden başlayarak ülkede yeralan gelişmeleri anımsamak gerekiyor.

Çeyrek yüzyıla yakın bir süre boyunca Vietnam halkının emperyalizme karşı yürüttüğü destansı savaşın parlak bir zaferle taçlandırılması, bütün Güneydoğu Asya'da olduğu kadar, bu ülkenin sınır komşusu olan ve sürekli olarak Amerikan emperyalistleri tarafından dolayı, ya da doğrudan Vietnam savaşına karıştırılmak istenen Kamboçya'da da yankı bulacağı pek doğaldı. Gerçekten de Kamboçya halkı, tarafsız bir politika izleyen Sihanuk yönetimine karşın, Vietnam halkının savaşımına, yakın bir ilgi ve sempati duyuyordu. Dolayısıyla Vietnam halkı Kamboçya halkından en sıcak desteği görmüştü. Öte yandan ABD emperyalizmi Vietnam yenilgisiyle aldığı büyük yaraya karşın, Güneydoğu Asya'dan kolay kolay çekilmek istemiyordu. Vietnam'dan sıçrayan kurtuluş kıvılcımının eninde sonunda bütün bölgeyi tutuşturacağı, yüzyıllar boyu sürdürülen emperyalist baskı ve zorbalığın halk yığınlarında uyandırdığı öfke dalgasıyla, sömürgeci güçlerin silinip süpürüleceği olgusu, Washington'un çok önceleri hesaplamış olduğu bir gerçeklikti.

Vietnam Devrimini kendi sınırları içerisinde yalıtılmak gerekiyordu. Bunun için iki komşu ülke, Laos ve Kamboçya, en faşist yönetimlerin kanlı ellerine teslim edilecekti. Kamboçya'da kukla Lon Nol yönetimindeki darbe böylece gerçekleştirildi. Ne var ki Kamboçya halkı bu kanlı diktatörlüğe boyun eğmeyecek kadar

özgürlüğün ve bağımsızlığın bilincine varmış bir halktı. Beş yıla yakın bir süre boyunca sürdürülen savaşla, bir milyon insanın kanı pahasına Lon Nol diktatörlüğü yerle bir edildi. 1975 Nisanında kurtuluş kuvvetleri Kamboçya'nın başkenti Phnom Penh'e girerken dünya halkları, Kamboçya halkıyla birlikte devrimin zaferini kutluyordu. Bu zaferde, dünya ilerici kamuoyunun desteğinin yanısıra, Vietnam Demokratik Cumhuriyetinin desteği hiç de küçümsenecek ölçülerde değildi. 1100 kilometrelik Vietnam - Kamboçya sınırı, Kamboçyalı devrimci güçlerin hareket alanlarını son derece genişletiyor, saldırılar zaman zaman Vietnam topraklarında üslenerek gerçekleştiriliyor, gerekli silah ve gereçler bu sınırdan kolaylıkla sağlanabiliyordu.

Lon Nol diktatörlüğünün devrilmesiyle yerini alan yeni yönetimin Kamboçya kapılarını bütün dünyaya sıkı sıkıya kapadığını görüyoruz. İktidardaki Pol Pot-Ieng Sary ikilisinin bu tutumuna başlangıçta pek bir anlam verilemiyordu. Ancak, bir süre sonra Phnom Penh'den değişik haberler gelmeye başladı. Yüzbinlerce insan ülkeyi terkederek komşu sınırları zorluyordu. Yeni yönetimden kaçanların anlattıkları, önceleri, Batının güdümlü haber kaynakları tarafından kasıtlı olarak uydurulmuş propaganda amacına yönelik haberler olarak kuşkuyla karşılanmıştı. Ama bu haberler daha sonra bütün dünya kaynaklarınca doğrulandı.

Ülkede on günde bir yayımlanan dört sayfalık resmi gazeteden başka hiçbir haber kaynağı yoktu. Her türlü haberleşme olanakları yokedilmişti. Başkentte sayısı ona ulaşabilen yabancı elçiliklerin bile telefonları kesilmiş, elçilik mensuplarının ülke içerisindeki gezileri sınırlandırılmıştı. Bankalar kapatılmıştı, çünkü para ortadan kaldırılmıştı. Kentler olmasa para denilen o şeytana gerek de duyulmayacaktı. Onun için kentlerin köy haline getirilmesi gerekiyordu. Kentler zorla boşaltıldı. İki milyon insanın yaşadığı Phnom Penh birkaç ayda iki yüz bin insanın yaşadığı virane bir kente dönüştürüldü. Bütün yüksek ve orta dereceli okullar kapatıldı. İlkokulların sayısı sınırlandırıldı. Tapınaklar, dinsel yapılar yıkıldı, rahip ve rahibeler çalışma kamplarına gönderildi. Eskiyle olan bütün tarihsel, geleneksel, kültürel bağlar koparılacak, bir tür kültür devrimi (!) ile yeni bir insan yaratılacaktı. Kenti olmayan, parası olmayan, yüksek okulu, orta dereceli okulu, ulaşımı, haberleşmesi olmayan, kendi deyimleriyle, «dünyanın bugüne dek görmediği bir devlet» yaratılacaktı.

7 milyonluk ülkede 3 - 4 milyon insan yerlerinden edilmiş, kırsalda, baraj, su kanalı ve tarım komünlerinde zorla çalışmaya gön-

derilmişti. Bu çalışma kamplarında, yaşlı ve sakatlar yanında, 10 - 12 yaşındaki çocuklar da 12 - 15 saat zorla çalıştırılıyordu. Gençler erken yaşta evlendirilmeye zorlanıyor, aileler parçalanıyor, halkın gelenek ve inançlarına karşı amansız bir baskı politikası uygulanıyordu. Başta ülkede yaşayan yarım milyon Vietnamlı olmak üzere, etnik gruplara karşı faşist yöntemlerle yıldırma politikası uygulanıyor, yığınlar halinde insanlar, rejim düşmanı ilan edilecek sorgusuz sualsiz katlediliyordu.

Sosyalizm adına yürütülen bu uygulamalar, üç yıl boyunca emperyalizm tarafından sosyalizme karşı zengin bir propaganda aracı olarak kullanılmıştı. Oysa gerçeklikte, bu uygulamalar sosyalizmin uygulamasından çok, Nazi Almanyasının uygulamalarını andırıyordu.

İçeride sürdürülen bu baskı ve terör politikasına paralel olarak, dışarıda da yayılımcı ve bölgedeki barışı tehdit edici bir politika izlenmekteydi. Yönetici klik, özellikle iki sosyalist komşu ülkeye karşı düşmanca bir politika izleme yolunu seçmişti. Pol Pot-Ieng Sary kliği özellikle Vietnam'a karşı, Lon Nol yönetiminin devrilmesinde en büyük desteği gördüğü bu ülkeye karşı, toprak istemiyle saldırgan bir tutuma girmişti. Pekin yönetiminin de açık desteğiyle, bu tutum silahlı çatışmalara kadar götürüldü. Vietnam'ın barış çağrıları, sorunun uluslararası planda görüşmelerle çözümlenmesi önerileri sonuç vermemişti. Pol Pot-Ieng Sary kliğinin bu uzlaşmaz tutumunda, içeride yükselen hoşnutsuzluğun üstünü örtmek, dikkatleri dışarıya yönelterek, şoven duyguları diriltirek, halkı susturabilmek planının payı da büyüktü.

Ne var ki, bütün bu oyunlar istenilen sonucu vermedi. Yönetici klığın ülkeyi bir hapishaneye çevirmesi karşısında, halkın direnişi de yoğunluk kazanmıştı. Kitle halinde katliamlar, çeşitli etnik ve dinsel ayrılıkları körükleme çabaları, halkın yönetime karşı başkaldırmasını önleyemedi. Ulusal Kurtuluş İçin Kamboçya Ulusal Birlik Cephesi böylece oluştu ve güçlendi, sonunda iktidarı ele geçirerek zaferini perçinlemiş oldu.

2. Yukarıda da özetlenmeye çalışıldığı gibi, Phnom Phen'deki gelişmeler, gerek Güneydoğu Asya'nın geleceği yönünden, gerekse de dünya ilerici, demokratik ve barışsever güçleri yönünden son derece umut verici bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Yeni iktidarın programından anlaşıldığı kadarıyla, Vietnam ve Laos yanında, ilerici, demokratik bir Kamboçya, bölgedeki emperyalist yayılma politikası karşısında aşılmaz bir duvar oluşturacaktır. Bu gelişme aynı zamanda bölgedeki öteki halkların emperyalizm ve

işbirlikçi ortaklarına karşı yürüttükleri savaşıma yeni bir güç kaynağı olacaktır.

Öte yandan Kamboçya halkının kendi yazgısını, kendi çizeceği yolda, kendisi tarafından belirleneceği olgusu karşısında, bir takım dış güçlerden sağlanacak desteklerle yürütülecek tertiplerin sonuç vermeyeceği de son gelişmelerle çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmış bulunmaktadır.

3. Kuşkusuz Ulusal Birlik Cephesinin yönetimi ele alması en başta, bölgede yeni güçler dengesi oluşturmak yönünde yoğun bir çaba içinde olan Beyaz Saray yönetimini hayal kırıklığına uğratmıştır. Gene aynı doğrultuda Beyaz Saray ile görüş ve amaç birliğinde görünen ve Vietnam'a karşı bir Truva atı olarak gördüğü eski yönetimin yıkılmasıyla bu konudaki çabaların boşa çıktığını gören, Pekin yönetimi için de istenilen bir sonuç değildir. Başka ülkelerin içişlerine karışmamak gibi son derece temel bir ilkenin çiğnenerek, Kamboçya halkının kendi yazgısını çizmesi hakkına müdahale çabaları, dün olduğu gibi bugün de dünya kamuoyu önünde mahkum edilmektedir. Nitekim, bu yöndeki girişimler sonuçsuz kalmıştır, bundan sonra da sonuçsuz kalacaktır.

4. Ulusal Birlik Cephesi programında, Kamboçya'nın tarafsız ve bloklar dışı bir dışpolitika izleyeceği belirtilmektedir. Öte yandan bölgede barışı tehdit eden önceki yönetimin tersine, Vietnam'a karşı dostça bir tutum benimsemesi, Vietnam, Laos, Kamboçya üçlüsünün Güneydoğu Asya'da önemli bir barış alanının oluşturulacağını müjdelemektedir. Yakın geçmişin en kanlı çatışmalarına sahne olan ve Güneydoğu Asya Yarımadasının kalbi durumunda olan bu alanın barış ve sosyalizmin zaptedilmez bir kalesi haline gelmesi, yörenin olduğu kadar dünya barışının da çok değerli bir kazanımı olacaktır. Bu geleceğin pek uzak olmadığı da Kamboçya'daki son gelişmeyle sergilenmiş sayılabilir. Çünkü bu gelecek şu ya da bu yönetici kliğinin ya da kliklerinin ellerinde değil, halkların kendi ellerindedir. Kamboçya halkı bunun bilincinde olduğunu, yaşadığı zengin deneyimlerle kanıtlamıştır.

TÜSTAV

«Vietnam'la Başlayan Büyük Kurtuluş Süreci Kamboçya'nın Kurtuluşuyla Daha da Hızlanmışır»

HÜSEYİN BAŞ

Kamboçya Ulusal Birlik Cephesi'nin Pol Pot yönetimini devirerek iktidara gelmesi olayı, Batı'da konuyla ilgili olarak sergilenen tüm spekülâtif yorumlara karşın, kanımızca, Çinhindi halklarının Vietnam'da emperyalizme karşı kazandıkları büyük zafere doğâl uzantısı sayılmak gerekmektedir.

Çinhindi'nde emperyalizme karşı sürdürülen elli yıllık savaşın Vietnam'da kesin zafere dönüşmesi ve Vietnam halkının sağlıklı dünya sosyalist hareketinin bütünlüğü içinde yer almasının, çoğunlukla, Kamboçya ve Laos halklarını da aynı yönde harekete iteceği kabul ediliyordu. Kissinger'in «dominolar teorisi» 'asında emperyalizmin bu endişesini ifade etmektedir. Ne var ki, Pol Pot - Khieu Samphan - Sun Sen yönetimindeki «kızıl khmer»ler, Çin'in yönetici kliğinin bağınaz politikasını benimseyerek emperyalizmin «dominolar» endişesini bir süre için de olsa ertelemişlerdir. Ülke- de kolonyalist dönemden miras kalan bağınaz milliyetçiliği körükleyerek dışta, özellikle komşusu Vietnam yönünde, silahlı saldırılara varan sistematik provakasyonlara girişen, içerde ise, halkı acımasız olduğu kadar bağınaz ve anlamsız bir «kışla komünizmi» nin pençesinde inleyen Pol Pot rejimi, bir bakıma Çinhindi halklarının sağlıklı sosyalist yönde gelişmesi sürecinde, ne yazık ki çok pahalıya patlayan, bir sapıklıktır (anomali).

Kamboçya Ulusal Birlik Cephesi'nin Pol Pot yönetimini devirerek iktidara gelmesiyle bu «sapıklık» düzeltilmiş, böylece de Çinhindi halklarının dünya sosyalist bütünlüğü içinde yer almalarının yolu açılmıştır.

Kamboçya'nın sağlıklı sosyalist çizgiye dönüşüyle Ho Şi Minh' in simgelediği Vietnam devrimcilerinin «yarım yüzyıllık» Çinhindi Federasyonu tasarıları da gerçekleşme olasılığına kavuşmuş olmaktadır. Ozan ve Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi yedek üyesi To Huu, Parti'nin Gazetesi Nhan Dan'da 23 Ocak'ta yayımlanan dizelerinde bu olayı şöyle dile getirmektedir: «Çok değil aşımız, ama yüzlerimiz ışıltılı. Sana geliyoruz Ho Amca, yaşıyormuşun gibi sanki. Hoşnutsun ve bize «iyi» diyorsun. Nehirin üç kolu var. Ama hepsi de aynı nehir. Üçü birlikte omuz omuza dağları, yerinden oynatıyor ve geleceği selamlıyor..»

Vietnam, Laos, Kamboçya tek ve güçlü bir nehir haline geldiklerinde Çinhindi halklarının alinyazıları değişecek, emperyalizmin tarihin kaydettiği en acımasız saldırılarına hedef olan bu acılı topraklar o zaman kurtuluşun, kalkınmanın, sosyalizmin bereketli esenliğine kavuşacaktır. Kimsenin kuşkusu olmasın!

Pnom Pen'in 7 Ocak'ta düşmesinden sonra evrensel planda ortaya çıkan sorunları öncelikle askeri ve politik açıdan ele almak gerekmektedir.

Ancak, bu konulara yaklaşırken, büyük ölçüde Batılı kapitalist ülkelerin «haber» etkinliği altında bulunan ülkemiz basınının Kamboçya ile ilgili «haber»lerinin doğruluk derecelerine dikkat etmek gerekmektedir. Örneğin Çin yönetici kliğinin düşüncelerini yansıtan bir gazeteye bakarsanız Pol Pot'a bağlı birlikler Pnom Pen'i çepeçevre kuşatmışlardır. Başkent'in düşmesi ise yakındır. Gazete, bu arada yabancı gazetelerin tek sütun değerlendirdikleri haberi manşete çıkarmıştır. Diyeceğimiz, gerçek durum konusunda sağlıklı haberler yerine, bütünüyle propagandaya dönük varsayımları sergilemekle kimileri sadece kendilerini kandırmaktadırlar. Olayları daha ciddi planda gözleyenler Pol Pot'un Kamboçya'da duruma yeniden hakim olması ihtimalini son derece uzak, giderek «imkânsız» olarak yorumlamaktadırlar.

Kuşkusuz bununla Kızıl Khmer tehlikesinin bütünüyle saf dışı bırakıldığını da söylemek istemiyoruz. Dünya basını, genel olarak Pol Pot'a bağlı birliklerin 10 ila 30 bin arasında olduğunu yazmaktadırlar. Ülkenin Kuzey Batısında, Tayland sınırına yakın «cordamome» dağlarında tutunmaya çalışan kızıl khmer'lerin en azından şimdilik, bırakınız Pnom Pen'i ele geçirmeyi, herhangi ciddi bir tehlike olarak bile görünmediğini rahatlıkla ileri sürmek mümkündür.

Olay, politik açıdan ele alındığında ise, ilginç gelişmelere gebe görünmektedir. Birincisi, Vietnam'dan tüm sömürü olanakla-

ryıla kapı dışarı edilen Fransız ve ABD emperyalizmlerinin, Pol Pot'un bağnaz yönetiminin Vietnam'a karşı giriştiği sistematik provakasyonlardan umduğu kursağında kalmıştır. İkincisi, sosyalist dünya bütünü içinde yer alan Vietnam'ın, Çin yönetici kliği, Japonya ve Pol Pot Kamboçya'sı arasında kıskaca alınarak Asya'da sosyalist gelişmenin durdurulmasına yönelik emperyalist plan bozulmakla kalmamış, Kamboçya olayının Çinhindi Sosyalist Birliği olasılığını büyük ölçüde artırmamasıyla da ABD ve bölgede onun dmen suyunda seyreden irili ufaklı emperyalizmlerin şimdiden korkulu rüyası haline gelmiştir.

Vietnam'da, giderek tüm Çinhindi'ndeki kuyruk acısını bir türlü unutamayan ABD ve Fransız emperyalizminin yarım yüzyıldan bu yana bölgeyi, insanıyla, doğasıyla tarumar edenler, kıyasıya soyup soğana evirenler, giderek bölgede tarihin en korkunç ve acımasız soykırımını gerçekleştirenler sanki başkalarıymış gibi şimdi Vietnam'ı ve Sovyetler Birliği'ni «müdahale»yle suçlaması, tek kelimeyle hazindir.

Vietnam'ın zaferinde, kuşkusuz kahraman Vietnam halkının yanısıra başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm sosyalist dünyanın, tüm dünya demokratlarının payı vardır, müdahalesi vardır. Tıpkı, şimdi, Kamboçya'nın Pol Pot'un bağnaz ve tutucu rejiminin anti-sosyalist sultasının yıkılmasında olduğu gibi. Sosyalist dayanışma ile sömürüye yönelik emperyalist saldırıyı aynı sepete koymaya alışanlar, Budapeşte'de, Prag'da umduklarını bulamadılar. Kamboçya'yı da bu yönde istisna edemeyeceklerdir.

inhindi'nde Vietnam'la başlayan büyük kurtuluş süreci, Kamboçya'nın kurtuluşuyla daha da hızlanmıştır.

TÜSTAV

ABD'nin OYNADIĞI «ÇİN KARTI»

REFİK EVREN

Amerikan emperyalizminin dünya sosyalist sistemine ve tüm dünya barış güçlerine karşı Pekin'i kullanmak isteyen planları, Çin yönetiminin güçlü adamı Teng Hsiao Ping'in ABD gezisi ile yeni bir adıma daha ulaşmış oldu.

Emperyalist güçler, aleyhlerine değişmekte olan dünya dengesinde kendi konumlarını güçlendirmek için bir yandan silahlanma yarışını tırmandırmaya ve yeni kitle imha silahları geliştirmeye devam ederlerken, ve aynı zamanda az gelişmiş ülkelerde gericiliği azdırırlarken, Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sisteminin azılı düşmanı olan Pekin gericiliğini yanlarına almayı denemektedirler.

Beyaz Saray'ın dünya barış ve güvenliği açısından son derece büyük tehlikeler taşıyan bu politikası, dünya barış güçleri tarafından «Çin kartını oynamak» diye nitelendiriliyor.

Gerçekten de, elindeki kozları zayıflayan ve oyunu kaybetmekte olduğunu anlayan Amerikan emperyalizmi, dünya barış güçlerine karşı bu kez de «Çin kartını» denemek niyetindedir.

Emperyalistlerin bu girişimleri ateşle oynamaktan başka bir şey değildir. Kendi bencil çıkarları için dünyayı kana bulamaktan çekinmeyen anlayıştaki Pekin'li şeflerin emelleri, Pentagon militarizmi ile birleştiğinde, gezegenimizde barış ve güvenliği tehdit eden karanlık bulutları oluşturmaktadır. Bu tehlikeli oyunun nerede duracağı, ya da nereye kadar durmayacağı dünya barış güçleri açısından ciddi bir endişe konusudur.

ABD, İngiltere, Fransa gibi emperyalist güçler, İkinci Dünya Savaşı öncelerinde de Sovyetler Birliği'ne karşı «Hitler kartını» oynamak istemişlerdi. Onlar Nazi emperyalizminin tüm insanlık için taşıdığı tehlikeleri görmezlikten gelerek, bu gözü dönmüş fa-

şist devleti, Sovyetler Birliği'ni yıkacak, hiç değilse onu sarsacak ya da zor durumlara sokacak bir güç olarak görmekteydiler. Gene ilginç bir rastlantı olarak, aynı çevreler Japonya'ya da bu doğrultuda yardımcı misyonlar yüklemişlerdi. Sonuçta ise tüm insanlık büyük bir felâketle karşı karşıya kaldı.

Gerici Pekin yönetiminin önde gelen adamı Teng Hsiao Ping'in Washington'da yaptığı siyasal konuşmalar «ABD ile ÇHC'nin Sovyetler Birliği'ne karşı birleşmesi» noktasında yoğunlaşmaktaydı. ÇHC'nin Japonya ile de aynı temelde yakın ilişkiler içine girmesi, Sovyetler Birliği'ne, tüm dünya sosyalist sistemine ve dünya barışına karşı oluşturulmakta olan komplonun içinde Pekin'li yöneticilerin rolünü açık bir şekilde göstermektedir.

«Üç dünya teorisi»ni kendi gerici ve şoven amaçları için piyasaya süren Pekin yönetimi, o sıralarda üçüncü dünyayı, AET emperyalizminin (ikinci dünyanın) peşine takmakta ve «iki süper devlete» karşı ikinci ve üçüncü dünyanın beraberliğinden söz etmekteydi. Fakat «üç dünya teorisini» bütünleyen diğer bir öge de, Sovyetler Birliği'nin «güçlenen emperyalizm», ABD'nin ise zayıflayan ve gerileyen emperyalizm olduğu yolundaki görüşlerdi. Böylelikle, gerici ÇHC yöneticileri, «esas düşman» ilan ettikleri Sovyetler Birliği'ne karşı sadece AET ile değil, aynı zamanda ABD ile de işbirliği öneriyorlardı. Nitekim kendileri de AET emperyalizminin dünya sorunlarında ABD güdümünde bulunduğunu, onları yönlendiren asıl tayin edici gücün ABD olduğunu biliyorlardı.

ÇHC'nin NATO'yu savunan, Pentagon militarizmini daha fazla silahlanmaya kışkırtan politikası, nihayet ABD ile, barış düşmanı açık işbirliğine kadar varmıştır.

Çin - ABD yakınlaşması, ABD - Japonya ve Çin'in Sovyetler Birliği'ne karşı bir mihver oluşturma gayretleri ve nihayet Avrupalı emperyalistlerin ÇHC ile olan ilişkileri sadece sosyalist sistem için değil, tüm insanlık için tehlikeli bir gelişmenin önemli belirtileri arasındadır. Dünya barış güçleri ve onların öncüsü olan sosyalist sistem, barış ve güvenliği korumak ve geliştirmek için yeni görevlerle karşı karşıyadırlar. Her ne kadar, ABD emperyalizminin çeşitli çevreleri arasında bir denge politikası izliyor görünümü veren Carter yönetimi, SSCB ile SALT-2 görüşmelerini olumlu bir sonuca ulaştırmak istediğini, ABD - Çin yakınlaşmasının SSCB aleyhine bir amaç taşımadığını söylüyorsa da, Beyaz Saray'ın güçlü adamlarından Brzezinski'nin, silah tekellerinin adamı Enerji Bakanı Schlessinger'in temsil ettiği politikalar Carter

yönetiminde ağır basmaktadır. Ve ABD - Çin yakınlaşması, sadece Çin pazarının ABD tekelleri için cazip olmasından ileri gelmemekte, stratejik ve askeri bakımdan barış, sosyalizm ve insanlık dışı motifleri esas olarak taşımaktadır.

Fakat Beyaz Saray'ın elindeki Çin kartı kendisi dahil tüm insanlığı tehdit etmektedir. Barış güçleri açısından özellikle üzerinde durulması gereken asıl önemli nokta da budur.

sosyalist birlik ve meksika deneyi

Birbirinden habersiz, ama önderinde bilimin klavuzluğu bulunan iki ülkenin (Meksika - Türkiye) işçi sınıfı devrimcilerinin, belirli sorunlar karşısında aynı çözümlere ulaştıkları gerçeği, ülkemiz işçi hareketinin başarı hanesine olumlu bir puan olarak kaydedilmelidir.

Okuyucu bu broşürde, Meksika'da gerçekleştirilen işçi sınıfı siyasi hareketinin birliğinin bir belgesini bulacaktır.

kitle yayınları

10 LİRA

Yazışma ve havale adresi: Öner Ciravoğlu
Başmüsaşip Sk. Tan Ap. 10/11 Cağaloğlu/İstanbul

ilke 25 Lira

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

TÜSTAV